

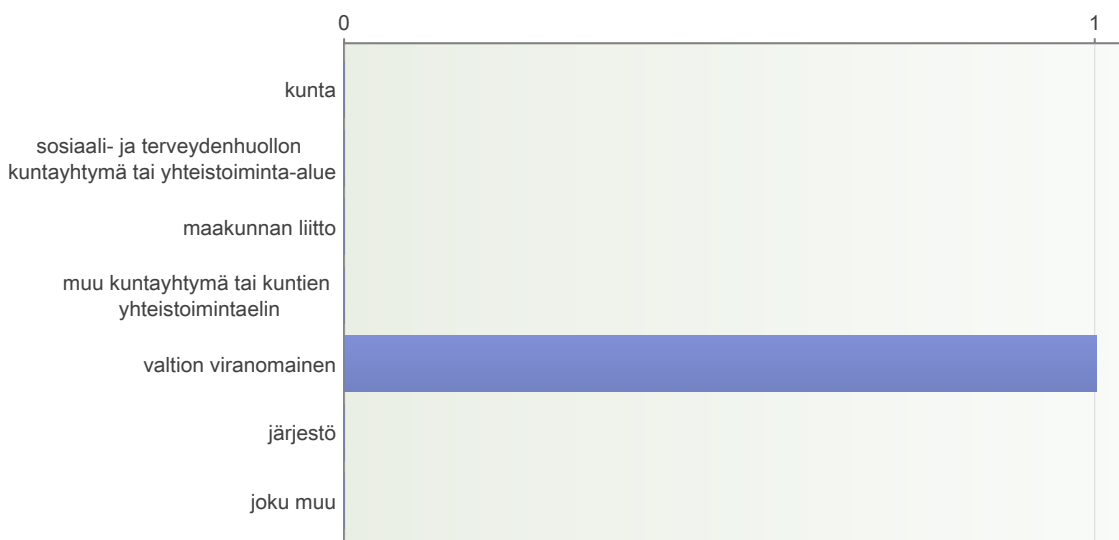
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Työ- ja elinkeinoministeriö	Lari Anttonen	lari.anttonen@tem.fi		

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Ei vastauksia.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- SOTE –valmistelussa tehtävien ratkaisujen lähtökohtana on asiakkaan laaja valinnanvapaus. Maakunnilla tulisi olla mahdollisuus valita SOTE -palveluntuottaja joko ns. suoran asiakasvalintajärjestelmämallin mukaisesti tai vaihtoehtoisesti hankintalain mukaisella puitejärjestelykilpailutuksella. Näin varmistettaisiin maakuntien mahdollisuus saada myös hintakilpailulla kustannussäästöjä.

Rakennerahastojen osalta resurssitilanne ei muutu, koska kyseessä on valtionosuuksista erillinen, jo ennalta määriteltä rahoitus. Resurssien jakaantuminen eri maakuntiin todennäköisesti muuttuu, kun 18 maakunnasta tulee rakennerahastojen välittäviä toimielimiä. Tämä edellyttää mm. teknisen tuen resurssien kohdentamista myös sellaisiin maakuntiin, jossa ennen uudistusta rakennerahastojen hallinnointiin ei ole varattu rahoitusta. Muutostilanteessa keskeistä on nykyisten välittävien toimielinten sekä tulevien maakuntien välinen koordinaatio sen selvittämiseksi, minkä verran maakunta rahoittaa itse rakennerahastojen hallinnointia valtionosuuksista ja kuinka suureksi maakunnan teknisen tuen tarve muodostuu teknisen tuen kehysten puitteissa. Jotta

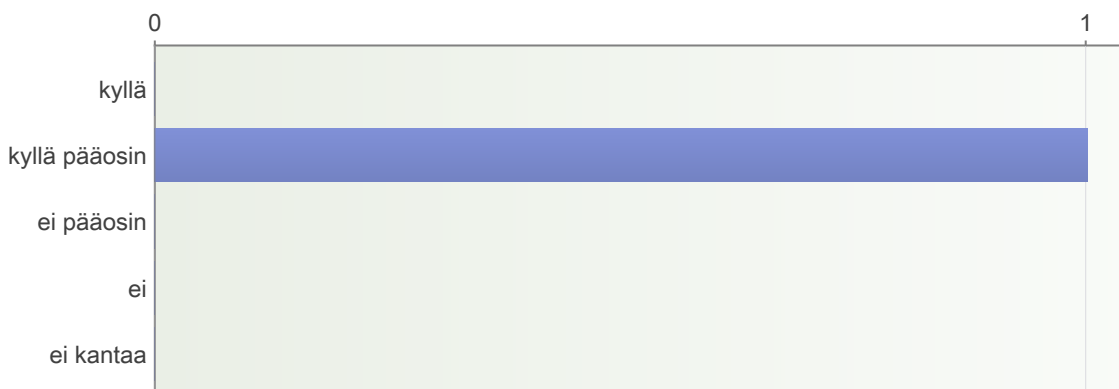
uudistuksessa syntyisi kustannusten sijaan säästöjä, maakunnat voivat esimerkiksi sopia keskenään välittävän toimielimen tehtävien keskittämisestä, mikä vahvistettaisiin erityislainsäädännössä. Myös automatisoidun, keskitetyn maksatustoiminnon käyttöönotto vähentäisi maakunnissa tehtävää hallinnollista työtä. Toisaalta uudistus mahdollistaa uudenlaisten maakuntakohtaisten toimintatapojen kehittämisen, joiden pohjalta myös rakennerahastojen hanketoimintaan voi kehittyä vaikuttavuudeltaan merkittäviä kehittämisideoita, jotka voivat edesauttaa kustannusten kasvun hillitsemisessä pitkällä tähtäimellä. Mahdollisuus kustannusten säästämiseen tulee myös mahdollisesta ERI-rahastojen viranomaistoimintojen yhtenäistämisestä. Yleisasetuksen (EU) 1303/2013 muutosehdotuksessa mahdollistettaisiin rahastojen välinen teknisen tuen käyttö, mikä osaltaan tukisi toimenpiteiden joustavaa toteuttamista. Rakennerahastojen näkökulmasta myös käytössä olevien tukijärjestelmien yhtenäistäminen rakennerahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisen yhteydessä voi mahdollistaa hallinnon keventämistä. Hallinto- ja valvontajärjestelmään kohdistuvien muutosten vaikutusta esimerkiksi tietojärjestelmäratkaisujen osalta on tässä vaiheessa vaikea arvioida.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ei vastauksia.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalakiesitys on riittävä koskien maakuntien hallintoa. Sen sijaan maakuntien rahoituksen osalta laki tai ainakin sen perustelut pitää olla informatiivisempi ja konkreettisempi. EU-jäsenyyden /-säädösten näkökulma puuttuu HE:stä kokonaan. Maakunnille säädettävästä itsehallinnollisesta asemasta huolimatta kaikkia jäsenvaltioita suoraan sitovaa EU-lainsäädäntöä on noudatettava. Rakennerahastotoiminnan osalta maakuntalaki ei sisällä kattavasti hallintoa ja taloutta koskevia säännöksiä, joten näistä on tarkoituksenmukaisinta säätää erityislainsäädännössä. Esitämme lisättäväksi HE yksityiskohtaisiin perusteluihin 1 §:n perusteluihin maininnan siitä, että EU-lainsäädännöstä aiheutuu tarpeita tarkentaa rakennerahastotoiminnan hallintoa ja taloutta koskevia säännöksiä erityislainsäädännössä.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakunnalle esitettävä tehtäväkokonaisuus on laaja, mikä on perusteltua ottaen huomioon uudistuksen yleistavoitteen. Maakunnalle siirtyisivät nykyisten maakuntien liittojen tehtävät aluekehittämisviranomaisina sekä muut tehtävät ja edelleen nykyisten ELY-keskusten tehtävät (pääosin). Tämä perusratkaisu on looginen. Pykälän 6 mukaiset tehtävät on edelleen järjestetty hallinnonaloittain, mikä ei ole säädösteknisesti viisas ratkaisu. Maakunnan tehtäväalat tulisi järjestää alkaen laajoista kokonaisuuksista ja päättyen pienempiin. TEM ehdottaa uutta järjestystä. Ehdotus on vastauksena kysymykseen yksilölliset säädösmuutosehdotukset. Täsmennettäviä asioita 6§: 1) Kohdan 9 yksityiskohtaisissa perusteluissa (TEM uudelleen järjestelmä tehtäväluettelossa nro 2) tulee huomioida, että maakunnalliset ja valtakunnalliset kasvupalvelut tulee yhteen sovittaa selkeäksi kokonaisuudeksi. TEMin vastuulla olevien asioiden hoito kuten innovaatiopolitiikka (Tekes) ja yritysten kansainvälistyminen (Team Finland) sekä EU-ohjelmien hallinnointi tulee täsmentää. Tämä vaatii määrittelyä erityisesti innovaatiopolitiikan, yritysten kansainvälistymisten ja EU-ohjelmien hallinnointiin liittyen. 2) Osana maakunnalle siirtyviä tehtäviä tulee ottaa huomioon myös työelämän laadun ja tuottavuuden samanaikainen edistäminen. TEM uudelleen muotoillut kohtaan 2. 3) Maakuntien tehtävistä todetaan hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa mm. seuraavaa: ”maakunnat vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollosta, pelastustoimesta, ympäristöterveydenhuollosta, alueellisista kehittämistehtävistä ja, ” Alueelliset kehittämistehtävät tulee korjata muotoon: ”aluekehittämistehtävät”. Samoin perustelutekstissä esiintyvä termi ”aluekehitysviranomaisen” tulee korjata muotoon ”aluekehittämisviranomaisen”. 4) 2 momentin 5) kohdan osalta TEM esittää lisättäväksi HE yksityiskohtaisiin perusteluihin maininnan siitä, että maakunnalla ei ole valtuuksia tehdä jäsenvaltiota koskevia sitoumuksia jäsenvaltion puolesta, koska §:n muotoilu on väljä suhteessa jäsenvaltion ja nykyisen hallintomallin mukaisen rakennerahastojen hallinto- ja todentamisviranomaisen (TEM) vastuisiin nähden. 5) kohta 9: aluekehittämisviranomaisen tehtävään sisältyy kokonaisvaltainen, poikkihallinnollinen alueellisen ennakoinnin tehtävä. Yksityiskohtaisissa perusteissa tulee todeta: ”Maakuntien liittojen ja ELY-keskusten alueellisten ennakointitehtävien kokoaminen antaa jatkossa hyvät puitteet alueellisen ennakointityön selkeytymiselle ja sisällön monipuolistumiselle. ” 6) 10 kohtaa tulee täsmentää koskemaan erikseen osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointia.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

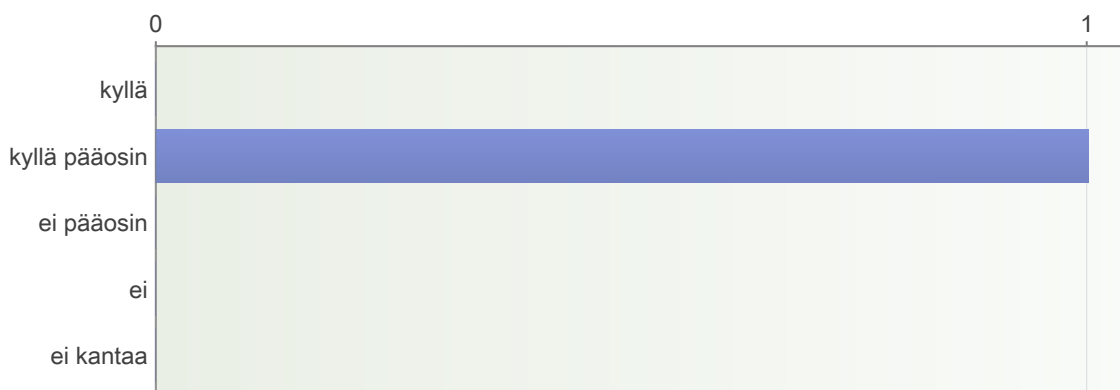
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

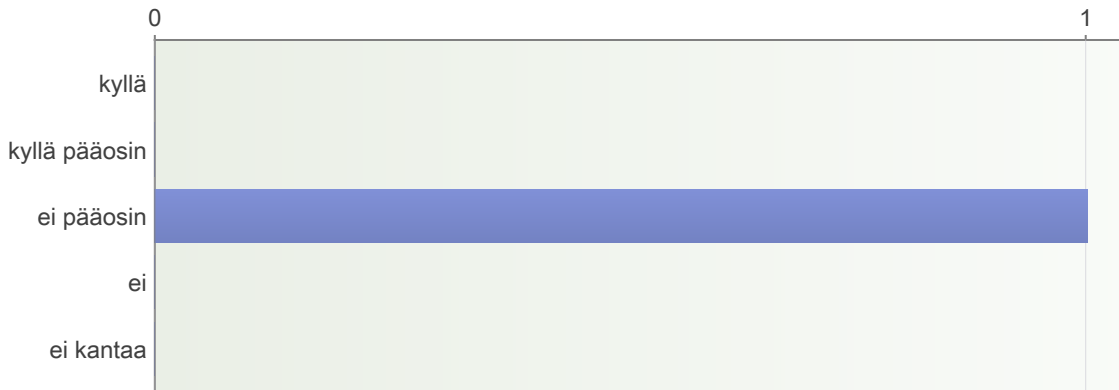

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- 56 §:n mukaan maakuntavaltuusto hyväksyy palvelulaitoksen hallintosäännössä tarkemmat määräykset palvelujen tuottamista ja viranomaispäätöksiä koskevan toimivallan jakautumisesta maakunnan ja palvelulaitoksen kesken. HE yksityiskohtaisiin perusteluihin esitetään lisättäväksi rakennerahastoja koskeva poikkeus. Rakennerahastojen hallintomallista säädetään tarkentavasti yleisasetuksen art. 123.6 perusteella erityislainsäädännössä. TEM:n näkökulman mukaan tulee säädöksissä olla tavoitteita myös palvelulaitosten ja palvelukeskusten innovatiivisille hankinnoille. Hankintojen merkitys palvelutuotannon uudistumiselle ja kasvulle on suuri. Hankintoja tulee sekä olla mahdollista tehdä innovatiivisilla tavoilla että käyttää hankintoja innovaatiotoiminnan tukemiseen. On tärkeää toteuttaa hankinnat niin että innovatiivisia ratkaisuja pystytään hankkimaan ja että maakunnilla on siihen riittävät edellytykset ja kannusteet, sekä varmistaa tähän liittyvä riittävä hankintaosaaminen myös maakunnissa.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntalaki ja maakuntien rahoituslaki eivät tällaisenaan ohjaa riittävällä tavalla rakennerahastojen taloudenohjausmekanismeja. Maakuntalain osalta ainakin 11 §, 13 § ja 103 §:ssä säädettyjä asioita tullaan tarkistamaan rakennerahastoja koskevassa erityislainsäädännössä. Rahoituslaissa tulee selkeästi säätää poikkeuksista: Rakennerahastovarat tulee erottaa maakuntien yleisestä valtionosuudesta, koska varojen jäljitysketju sekä EU:n että valtion budjetin näkökulmasta on oltava todennettavissa. Maakunnat eivät voi itse päättää, paljonko ne käyttävät varoja rakennerahastotoimintaan, koska ohjelmakehyksestä on sovittu komission kanssa ja kukin maakunta saa määrätyn osuuden vuosittaisesta ohjelmarahasta. Jäsenvaltion on pystyttävä raportoimaan aukottomasti varojen käytöstä, jotta Suomi voi hakea osuuttaan EU:lta. Ohjelmakausi 2014–2020 saadaan vietyä loppuun ilman merkittäviä ja kalliita tietojärjestelmämuutoksia, mikäli olemassa olevaa budjetointi- ja seurantaratkaisua (myöntämisvaltuus ja arviomääräraha EURA 2014 -tietojärjestelmässä) ei muuteta. Näin vältetään myös asiakkaille aiheutuvia viivästyksiä hankkeiden rahoituksen ja maksatuksen osalta. Maakuntalain 11 ja 13 pykälien mukainen taloudenohjausmekanismi ei riittävällä tavalla ohjaa maakuntien tehtävienhoitoa, vaan pitää sen irrallaan eri hallinnonalojen sisällöllisistä kysymyksistä. On tärkeää, että talouden ohjaus kytkeytyy tiiviisti muuhun tehtävien hoidon valmisteluun sekä valtion ja maakuntien sisällöllisiin tavoitteisiin ja neuvotteluihin, joista tullaan säätämään kasvupalvelujen ja aluekehittämisen järjestämislaissa. Rakennerahastotoiminnassa ei voida lähteä siitä, että asetuksella säädettäisiin tarvittavista tiedoista. Tarvittavat tiedot ovat osa pakottavaa RR-kohdearkkitehtuuria, ja niiden määrittely ei voi olla säädösten eikä neuvottelumenettelyn takana. Niissä ei ole neuvoteltavaa. EU täsmentää tarvittavia tietoja pitkin ohjelmakautta, kun tietolajien käsittely- ja merkitysisältöjä jatkuvasti tarkennetaan. Tämä on yksi merkittävimmistä perusteista säätää EURAn käyttöpakko kansalliselle tasolle ja riippumattomaksi maakuntien omassa päätöksessä olevasta muusta arkkitehtuurista.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- 13 § Valtion ja maakunnan neuvottelu

TEM korostaa, että valtion ja maakuntien välillä on edelleen tärkeää käydä neuvotteluja/vuoropuhelua myös eri hallinnonalojen sisällöllisiin kysymyksiin liittyen. On tärkeää, ettei luoda päällekkäisiä menettelyjä. Tavoitteena on myös välttää tilannetta, jossa eri ministeriöt rakentavat omaa maakuntia koskevaa suhdettaan toisistaan erillään, jolloin riskinä on lainsäädännön pienipiirteistyminen. TEM korostaa, että aluekehittämisjärjestelmän puitteissa käytävän eri hallinnonalojen sisällöllisiä kysymyksiä koskevan neuvottelumenettelyn ja VM:n johtaman maakuntien taloutta koskevan neuvottelun tulee olla tiiviisti kytketty toisiinsa ja toimia osana samaa valtion ja maakuntien välistä yhteistyöprosessia. Aluekehittämisjärjestelmän puitteissa (säädetään laissa Kasvupalveluiden ja aluekehittämisen järjestämisestä) käytävään neuvottelumenettelyyn tulee viitata maakuntalain 13 §:ssa siten, että neuvotteluja varten muodostetut tilannekuvat alueellisesta kehityksestä ja niissä sovitut asiat otetaan huomioon taloutta koskevissa neuvotteluissa.

7 § ja 51 §: HE:n yksityiskohtaisissa perusteluissa tulee huomioida, että maakunta ei voi siirtää rakenerahastojen välittävän toimielimen vastuuta sopimuksella eteenpäin. Välittävän toimielimen tehtävät osoitetaan maakunnille erityislainsäädännössä. Välittävän toimielimen vastuu voi olla vain sellaisella välittävällä toimielimellä, jolle hallintoviranomainen on lainsäädännössä delegoinut tehtäviä ja joka on nimetty yleisasetuksen (EU) 1303/2013 art. 123.6 edellyttämässä nimeämisprosessissa.

Luku 14 Hallinnon ja talouden tarkastus: Luvussa on säädetty VTV:n tarkastusoikeudesta. Luvussa ei ole huomioitu rakenerahastovaroja koskevia yleisasetuksen (EU) 1303/2013 art. 125-127 perustuvia rakenerahastojen hallinto- todentamis- ja tarkastusviranomaisen tarkastusoikeuksia, joista tullaan säätämään erityislainsäädännössä.

16 luku Maakuntien valtakunnalliset palvelukeskukset, 129 §: Tieto- ja viestintätekniisten palvelujen palvelukeskuksen (ICT-palvelukeskus) tehtävät: ICT-palvelukeskuksen tehtävät on §:ssä kuvattu hyvin yleisellä tasolla. Toisen momentin mukaan palvelukeskuksen tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Jatkuvan palvelutuotannon näkökulmasta on keskeistä, että ICT-palvelujen toimintavarmuus on turvattu sekä siirtymävaiheessa että maakuntauudistuksen käynnistyttyä. Tämän varmistamiseksi on kriittistä, että TEM ohjaa toimialueensa strategisen palvelukokonaisuuden, kasvupalvelun, digitalisaatiota ja tietohallintoa. Rakenerahastotietojärjestelmien osalta on erityisesti huomioitava, että niiden ohjaus- ja omistajavastuu on yleisasetuksen (EU) 1303/2013 art. 125 nojalla TEM:llä hallintoviranomaisena. Hallintoviranomaisen vastuulla olevien tehtävien organisoinnista vastaa yleisasetuksen art. 123 ja 125 nojalla hallintoviranomainen. HE yksityiskohtaisissa perusteluissa tulee mainita, että rakenerahastotietojärjestelmistä säädetään erityislainsäädännössä, jossa säädetään myös rakenerahastoviranomaisten toimivallasta ja tehtävistä.

35 § Maakuntastrategia

Maakuntastrategian laadintaa ei ole kytketty valtakunnallisiin tavoitteisiin eikä valtakunnallisiin linjauksiin. Valtakunnallisten kasvu- ja työllisyystavoitteiden toteuttamiseksi on välttämätöntä, että maakunnan strategiassa ja kasvupalvelustrategiassa otetaan huomioon kasvupalvelun valtakunnalliset linjaukset. Siksi 35 pykälään pitäisi lisätä säädös siitä, että maakuntastrategiassa otetaan huomioon tarvittavat valtakunnalliset tavoitteet ja linjaukset.

Yleisperustelujen luvussa 4.2.4 (sivu 183) ehdotetaan, että joissakin tehtävissä, kuten työ- ja elinkeinopalveluissa mahdollistettaisiin maakunnan järjestämisvastuun siirtäminen laissa edellytykset täyttävälle kunnalle. Tämä ehdotus on vastoin hallituksen huhtikuussa antamaa linjausta maakunnille siirrettävistä tehtävistä. Huhtikuusen linjauksen mukaan palvelutuotanto TE-palveluissa on sopimuksella siirrettävissä toiselle toimijalle kuten kunnalle, yksityiselle tai kolmannelle sektorille, mutta järjestämisvastuu ei ole siirrettävissä.

TEM katsoo, että maakuntastrategiassa tulee olla myös linjaukset koskien innovatiivisia hankintoja. Säännöksen mukaan maakuntastrategiassa, (35§, momentti 2) tulee ottaa huomioon palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjaukset. Tällä tarkoitetaan erityisesti maakunnan palvelutuotantostrategiaa, jossa linjataan maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamiseen, hankintoihin sekä palvelujen laatuun ja vaikuttavuuteen, omistajaohjaukseen ja palvelumarkkinoiden kehittämiseen liittyviä näkökohtia.

Maakuntastrategiaan sisällytettävät innovatiivisia hankintoja koskevat linjaukset olisivat oiva ja näkyvä paikka nostaa myös innovatiiviset hankinnat mukaan osaksi maakunnan kaikkien palveluiden järjestämistä ja tuottamista. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevassa laissa säädetään, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiassa on määriteltävä, mikä osa hankinnoista kilpailutetaan palveluiden innovatiivisuutta parantavien uusien ratkaisujen kehittämiseksi. Tämä näkökulma tulee saada kattavasti myös maakuntastrategiaan, jolloin vaikutus on paljon laajempi kohdistuen kaikkeen maakunnan palveluiden tuottamiseen ja niihin liittyviin hankintoihin.

Innovatiivisten hankintoihin liittyvät tavoitteet ovat tärkeitä sillä ne tukisivat julkisen sektorin merkittävän ostovoiman suuntaamista nykyistä enemmän uusien ratkaisujen ostamiseen, joka puolestaan kasvattaisi innovaatioiden kysyntää. Tämä loisi puolestaan yrityksille kannusteita innovoida ja siten voidaan parantaa julkisten palvelujen laatua ja tehokkuutta. Innovaatioiden hankinnat mahdollistavat myös yrityksille erittäin tärkeitä kotimaan referenssejä uutta vientiliiketoimintaa varten.

Maakuntastrategiaa koskevissa HE:n yksityiskohtaisissa perusteluissa tulee osana palveluiden järjestämistä ja tuottamista koskevissa linjauksissa olla esimerkkinä linjaukset koskien myös innovatiivisia hankintoja ja niihin kannustamista. Julkisen sektorin merkittävän ostovoiman suuntaaminen nykyistä enemmän uusien ratkaisujen ostamiseen kasvattaa innovaatioiden kysyntää. Tämä luo yritykselle kannusteita innovoida ja siten voidaan parantaa julkisten palvelujen laatua ja tehokkuutta. Innovaatioiden hankinnat mahdollistavat myös yrityksille erittäin tärkeitä kotimaan referenssejä uutta vientiliiketoimintaa varten.

124 § Maakuntien valtakunnalliset palvelukeskukset

Pykälässä säädetään valtakunnallisten palvelukeskusten perustamisesta. Luettelosta puuttuu substanssin/liiketoiminnan kehittämisen näkökulma. Substanssi/liiketoiminta ja sen kehittäminen kokonaisuutena on avainasemassa yhtenäistettäessä palveluprosesseja ja haettaessa toiminnallista tehokkuutta ja mittakaavaetuja.

Huomio koskien valtakunnallisia palvelukeskuksia (124§) ja yhteishankintojen palvelukeskuksen tehtäviä (126§): Maakunnat ovat myös merkittäviä hankkijoita valtakunnallisten palvelukeskusten kautta ja erityisen tärkeä rooli on yhteishankintojen palvelukeskuksella. Maakunnat voisivat julkisten hankintojen kautta avata

uusia mahdollisuuksia suomalaisen osaamisen laajempaan käyttöön lisäämällä innovatiivisia hankintoja ja hankkimalla innovatiivisemmin.

Kommentteja hankintasäätelyyn liittyviin viittauksiin:

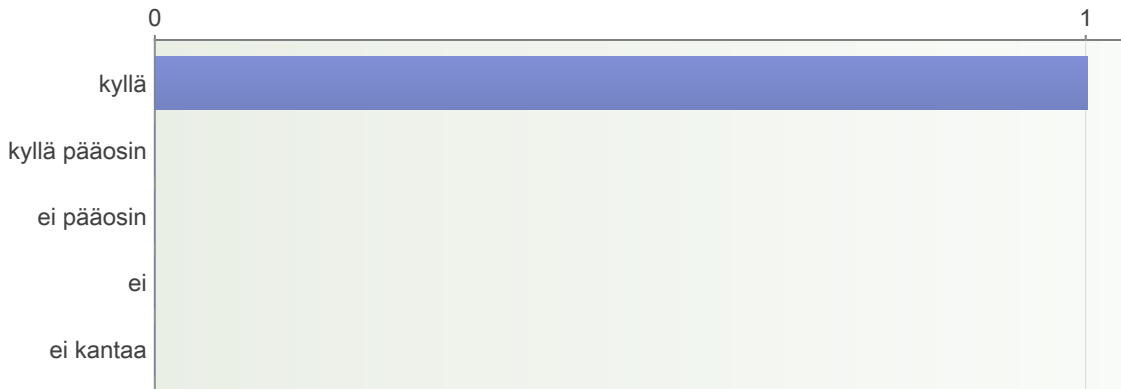
47 § Yhteistoiminnan suhde julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin maakuntien toiminnassa on tavoitteena eriyttää palveluiden järjestäminen ja tuottaminen. Järjestämisvastuulla tarkoitetaan 7 § mukaan velvollisuutta organisoida toiminto ja valvoa sitä, muttei se kata itse palvelun tuottamista. Tällainen julkinen velvoite ei ole hankintaan verrattavaa palvelun ostamista toiselta viranomaiselta vaan julkisen tehtävän siirtämistä yhteisymmärryksessä "sopien" toiselle viranomaiselle. Sopiminen ei tässä sisällä tuottamisen siirtämistä vaikka järjestämisen siirron välineenä olisikin teknisesti sopimus. Siihen ei muutoinkaan olisi siten sovellettava hankintalakia, joten se ei edes menisi hankintalain mukaisen hankintasopimuksen määritelmän sisälle. Mikäli maininta tarvitaan selventävänä, voi se olla myös perusteluissa. Lakisääteinen viranomaisia velvoittava yhteistoiminta ei perustu osapuolten väliseen vapaaehtoiseen sopimukseen eli siltä osin kyse ei ole muutoinkaan hankintasopimuksesta. Viittaus uuden hankintalain 15 ja 16 §:iin ei ole välttämätön (uutta kuntalakia säädettäessä pykälä ei vielä ollut, joten siksi säätelyä tarvittiin). Tältä osin maininta on lähinnä selventävä ja voisi olla myös perusteluissa.

55 § Palveluiden hankinta Tässä tarkoitettaneen sellaista ei-valinnanvapauteen kuuluvaa tuotantoa, jota maakunta itse tuottaa palvelulaitoksensa toimesta eikä laitos siten kilpaile asiakkaista asiakasseteli/muun valinnanvapauden markkinoille. Maakunta voi ja sen tulisivikin hyödyntää mahdollista yritysten tai järjestöjen tarjontaa erityisesti silloin, kun tarjoajina voisivat toimia myös pk-yritykset. 122 § Julkinen palveluvelvoite Säännöksen perusteluissa viitataan sinänsä ihan oikein (nykyisen kuntalain perusteluihin, koska uutta hankintalakia ei vielä ollut) HILMA-ilmoituksen käyttämiseen avoimuuden toteamisessa. Nyt hankintalakehdotuksen 15 ja 16 §:ssä on tämän lisäksi oma erityinen menettelynsä, johon voisi vaihtoehtona viitata myös maakuntalain perusteluissa esimerkiksi seuraavasti. Markkinapuutteen toteamisessa voitaisiin hyödyntää myös [parhaillaan eduskunnan käsittelyssä olevan] hankintalakiesityksen 15 ja 16 pykälien mukaista menettelyä.

124 § Valtakunnalliset palvelukeskukset Maakuntien yhteiset palveluyksiköt eivät sinänsä ole sidosyksiköitä vaan ne ovat samanlaisia yhteishankintayksiota kuin mitä esim. Hansel tai KL-kuntahankinnat nyt ovat. Ne on tarkoitettu ensisijaisesti vain maakuntia palveleviksi yhteishankintayksiköiksi, joiden ei ole tarkoitus tuottaa yhteishankintapalveluja ja muita hankintoihin liittyviä tukipalveluja muille kuin omistajilleen. Sinänsä on mahdollista, että omistajina voivat olla kaikki hankintayksikön määritelmän täyttävät viranomaiset, siis myös valtion tai kuntien viranomaiset silloin kun tätä pidetään muista syistä tarkoituksenmukaisena. Mikäli ei pidetä tarkoituksenmukaisena sitä, että yhteishankintayksikön omistajina olisivat kaikki potentiaaliset palveluja käyttävät viranomaiset, niin silloin muille tahoille kuin omalle asiakaskunnalle tuotettavat palvelut ovat ns. ulosmyyntiä. Ulosmyyntiä koskee eräitä prosentti- ja euromääräisiä rajoituksia. Ennen maakuntalain säätämistä on syytä arvioida tarkkaan muille kuin omistajille tehtävän ulosmyynnin tarve, jotta säädetyissä rajoissa voidaan pysyä. Muussa tapauksessa eri palvelukeskusten asiakaskunnasta on syytä säätää riittävän kattavasti.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

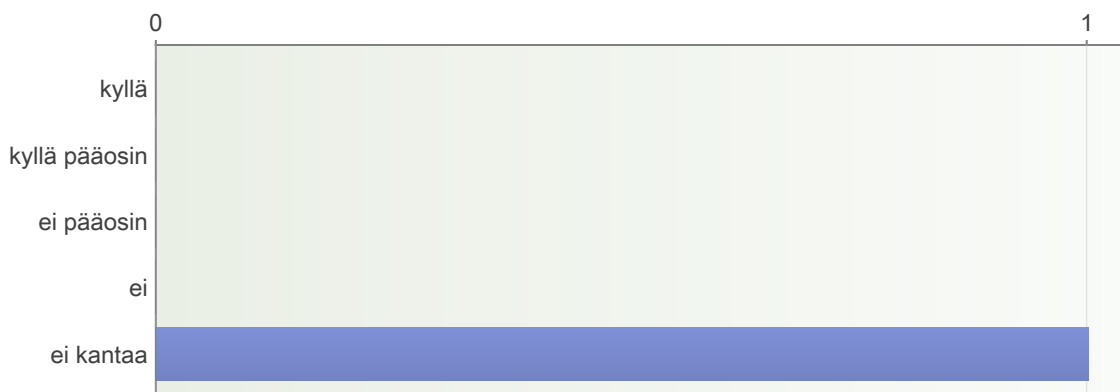

Avoimet vastaukset: kyllä

- Säännös on TEM:n näkemyksen mukaan palveluiden saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen, koska pykälässä tunnistetaan palveluiden käyttäjien erilaiset palvelutarpeet ja siitä johtuvat toiveet palveluiden saavutettavuuden suhteen. Pykälässä tunnistetaan tarve arvioida palvelutarvetta myös yksilöllisistä lähtökohdista. Sosiaali- ja terveyden huollon erityislainsäädäntöön pohjaava arvioinnin lisäksi näin tehty arviointi avaa mahdollisuuden paremmin kohdistaa palvelut tukemaan ihmisten arkea. Palvelumuotoilun keinot tarjoavat tähän uusia näkymiä. Lähipalveluiden ymmärtäminen palveluina, jotka ovat lähellä ja läsnä kansalaisten arjen toimintoja luo mahdollisuuden tarjota uusilla tavoilla palveluita. Palvelun ei aina tarvitse välttämättä olla lähellä asuinpaikkaa vaan siellä missä kansalaiset arjessa ovat. Digitaaliset palvelut tuovat palvelun asiakkaan kotiin tai miksei vaikka työpaikalle. Palveluiden laadun ja tuottavuuden varmistamisen näkökulmasta harvoin käytetyt ja suurta asiantuntemusta ja erikoistumista edellyttävät palvelut on perusteltua koota suurempiin kokonaisuuksiin. Näiden palveluiden osalta laatu on todennäköisesti asiakkaille tärkein kriteeri; läheisyys ei näyttele niin suurta roolia palvelukokemuksen kannalta. TEM katsoo, että on syytä vahvistaa digitaalisten palveluiden käyttöä ja saavutettavuutta, jotta entistä useammat palvelut pystyttäisiin tarjoamaan aidosti lähipalveluna. Digitalisaatio, palvelujen hajautuminen ja uudet teknologiset ratkaisut tulevat todennäköisesti myös laskemaan terveydenhoidon palvelujen kustannuksia. Mittaus- ja analyysitekniikan kehitys tekee ihmisille myös mahdolliseksi yhä enemmän tehdä näytteenottoa ja mittaamista itse. On syytä varmistaa, että maakunnilla on aito intressi ottaa käyttöön uusia teknologioita ja digitaalisia ratkaisuja/palveluja.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

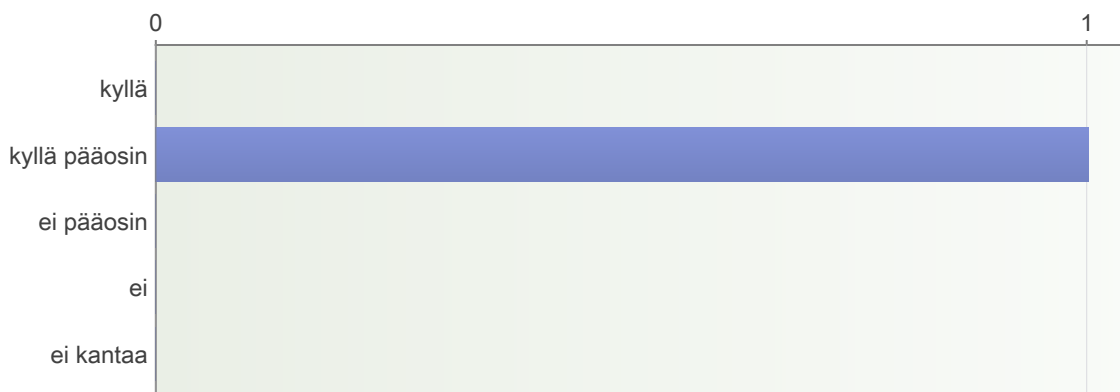

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että sitovuus on perusteltua koska tavoitteena olevat asiakaslähtöiset palvelupolut ylittävät hallinnon tasot ja viranomaisrajat. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää että toiminnan ja palvelujen tukena on useasta kerroksesta muodostuva digitaalinen ekosysteemi, johon eri toimintaa tukevat tietojärjestelmäkokonaisuudet sekä toimintaprosessit ja tietojen liikkuvuus ja yhteentoimivuus yhdistetään. Maakuntien yhteistyö mahdollistaa samaan yhteistyöalueeseen kuuluvien yhteistyöstä sopimisen. Kuitenkin sopimus voi olla hyvin muodollinen eikä välttämättä johda parempaan yhteistyöhön. Yhteistyön onnistuminen lain tarkoittamalla tavalla tarkoittaa, että seurantaa varten on löydettävä sellaisia tavoitteita, jotka aidosti mittaavat yhteistyön hyödyllisyyttä ja mahdollistavat myös sen tunnistamisen onnistutaanko vai eikö ja mikäli ei, niin mahdollistaen korjausten tekemisen. Terveystenhuollon ja uusien hoitomuotojen kehittyessä nopeasti yhteistyösopimukset voivat parhaassa tapauksessa edistää näiden käyttöönottoja. Jotkin hoidot voivat kuitenkin olla hyvinkin kalliita ja tällöin voi olla vaikea päästä yhteiseen sopimukseen niiden rahoittamisesta. Millä keinoilla voidaan varmistaa, että uudet tehokkaat hoitomuodot voidaan ottaa joka tapauksessa käyttöön. Laadukkaan terveydenhuollon toteutumisen kannalta joissain tapauksissa valtakunnallinen näkökulma ja työnjako ovat keskeisiä. Koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämistoiminnan toteuttamisessa tulee tunnistaa myös teemat, jossa yhteistyön tulee olla valtakunnallisella tasolla. Esimerkiksi syöpähoidot ja harvinaiset sairaudet ovat alueita, joissa huomio tulee olla maakunnallisen tason sijaan kansallisella tasolla (esim. kansallisen syöpäkeskuksen toiminnan kehittäminen). Alueellisten näkökulmien lisäksi tulee osaamistarpeen arvioinnissa ja ennakoinnissa tarkastella valtakunnallisesta näkökulmasta, jolloin ei hajauteta niukkoja resursseja liikaa.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

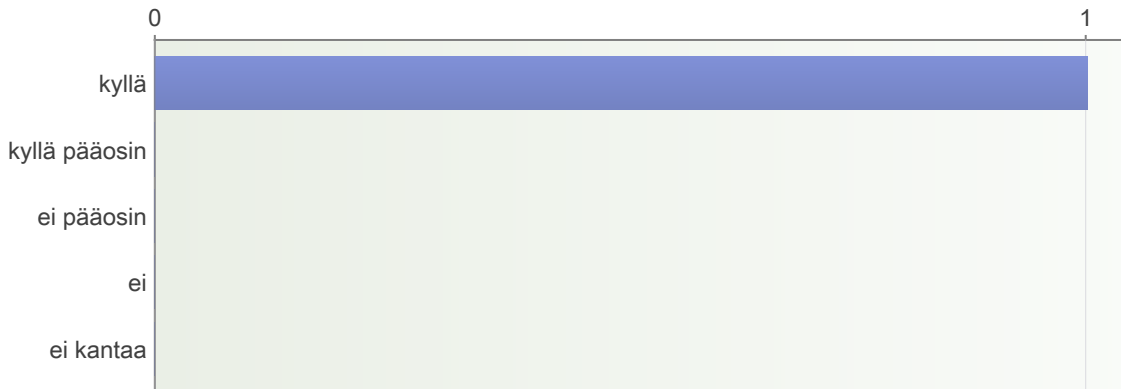

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Työ- ja elinkeinoministeriön näkemys on se, että asiakaslähtöisen palvelupolkujen ja integraatioiden varmistamiseksi tulee huolehtia yhteentoimivuudesta myös relevanttien non-sotepalvelutarjontaa tukevien digitaalisten ekosysteemiratkaisujen kanssa. TEM katsoo, että säännökset eivät ole riittävät, koska yhteistyösopimuksissa ei riittävällä tavalla avata kuinka sovitaan siitä miten ja millä keinoin asiakkaiden tarpeet arvioidaan ja selvitetään. Säännöksessä tunnistetaan tarve, että sopimuksissa tulee huomioida asiakkaiden tarpeet mutta ilman avaamista jää tavoite asiakkaiden tarpeiden selvittämisestä ylätasolle. EIO ehdottaa, että säännöksiin tai perusteluihin lisättäisiin ohjausta siitä miten ja millä keinoin asiakkaiden tarpeita arvioidaan ja selvitetään. Asiakkaiden tarpeiden selvittäminen edellyttää palveluiden käyttäjien mukaan ottamista palveluiden suunnitteluun ja tuottamiseen. Palveluiden käyttäjien osaamista on hyödynnettävä osana julkisten palveluiden kehittämistä. Muun muassa palvelumuotoilun keinoja hyödyntämällä voidaan aidosti tunnistaa asiakkaiden tarpeet ja toiveet. Yhteistyösopimuksessa sovittavat asiat (1-10 -kohdat) tulee ryhmittää selkeämmin yhtenäisiksi kokonaisuuksiksi. Nyt ne näyttäytyvät hajanaisena. TEM katsoo, että lakiesityksessä tulee selvittää kuka tai ketkä varmistavat palveluntuottajien saumattoman yhteistyön. Lisäksi pitää määritellä sanktiot, jos palveluntuottajien yhteistyö ei toteudu. Epäselväksi jää myös miten varmistetaan, että asiakas saa hänen tilanteeseen parhaan mahdollisen palvelun.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Työ- ja elinkeinoministeriön näkökulmasta vaikuttava valtionohjaus voi toteutua kytkemällä digitalisaation ja tietohallinnon ohjaus osaksi maakuntien muuta neuvottelumenettelyä sekä talouden ja toiminnan suunnittelua. TEM:n näkökulman mukaan valtion ohjaus on perusteltua varmistettaessa kansallinen tason terveydenhuollon laatu ja suotuisa kehitys. Valtion ohjaus on perusteltua päätettäessä yhteisistä kaikkia palvelevista infrastruktuuri tyyppisistä ratkaisuista, joiden toimivuuden varmistamisessa standardien yhteensopivuus on edellytys toimivuudelle ja palvelun laadulle. Tietojärjestelmä investoinnit ja ratkaisut ovat esimerkkejä tämän kaltaisista investoinneista. Yhtälailla tiettyjen hoitojen kehittämisessä – kuten esimerkiksi syöpähoitojen – kansallisen yhteistyön varmistaminen voi edellyttää valtion ohjausta. Samalla on kuitenkin pidettävä huolta siitä, että riittävä variaatio erilaisten ratkaisujen ja palveluiden suhteen yhä säilyy. Kilpailevat palvelut ja investoinnit ovat kuitenkin innovaatioiden ja kehittymisen kannalta olennainen elementti. Jos valtion ohjauksella lyödään palveluratkaisuja tai teknologioita lukkoon, voi kannuste uuden kehittämiseen pienentyä.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

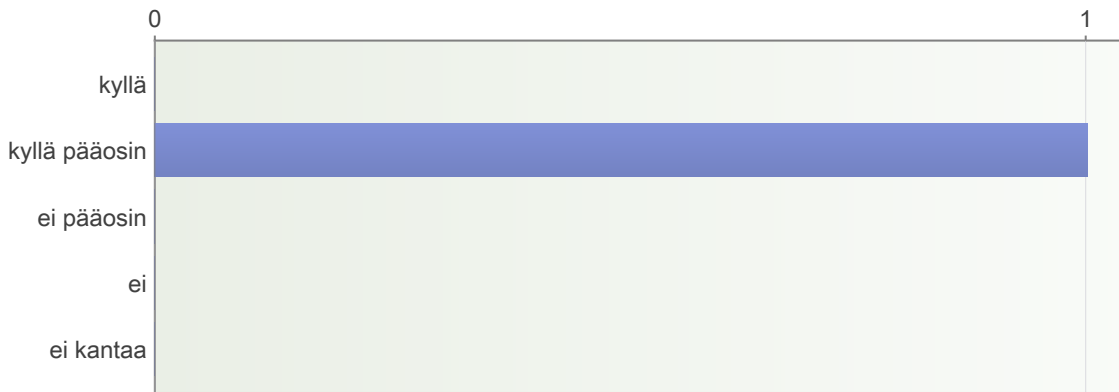

Avoimet vastaukset: kyllä

- Uudistuksen tavoitteiden (julkisten palveluiden laatu ja tuottavuus paranee) saavuttamisen näkökulmasta on tärkeää on järjestäjän ja tuottajan erottaminen sekä tätä kautta toimivan markkinan luominen tärkeää. Palvelulaitoksen rooli ja asema on kuitenkin tältä osin hieman epäselvä. Maakunnan ja palvelulaitoksen läheinen yhteys herättää kysymyksen kuinka vahvasti järjestäjän ja tuottajan roolit on eriytetty. Palvelulaitoksella on tehtävänä antaa asiantuntija-apua maakunnalle, joka ”voi liittyä esimerkiksi palvelujen tarvetta, toteuttamista, tuotantoa tai koskeviin kysymyksiin”. Onko palvelulaitoksella tässä tapauksessa riittävä insentiivi tarkastella laajasti koko markkinan palvelutarjontaa ja kasata palvelukokonaisuus parhaista palvelun tuottajista vai onko sillä intressi suosia omaa tuotantoaan suhteessa markkinoilla olevaan tuotantoon. Järjestäjän ja tuottajan roolien eriyttämistä voidaan edistää myös Maakuntastrategiassa ja sen osana olevassa Palvelustrategiassa edellyttämällä Palvelulaitosta perustelemaan ja osoittamaan tehtyjen tuottamisratkaisujen kustannustehokkuus ja tuottamaan vertailut parhaisiin julkisiin ja yksityisiin tuotantotapoihin sekä osoittamaan tehtyjen ratkaisujen tuottavuutta edistävät vaikutukset. Säännöksen mukaan maakunnan palvelulaitos ja sen omistamat yhtiöt ja yhteisöt muodostavat maakuntalaissa tarkoitetun palvelukonsernin. Palvelukonsernia johdetaan yhtenä kokonaisuutena siten, että asiakkaiden mahdollisuudet saada integroituja palveluita turvataan. EIO:n näkemyksen mukaan tässä korostuu turhan voimakkaasti julkisen sektorin oman konsernin näkökulma. Palveluita tuotetaan myös konsernin ulkopuolella ja tavoitteena tulee olla koko palveluketjun korkea integrointiaste. Maakunnan strategiassa ja palvelustrategiassa tulee myös ottaa vastuuta koko markkinan suotuisasta kehittämisestä. Laadukkaiden julkisten palveluiden järjestämisen ja tuottamisen näkökulmasta keskeistä on tarkastella niin omia julkisia kuin ulkoisia markkinaresursseja yhtä aikaa ja saman arvoisesti. Yhdistämällä parhaat julkiset ja yksityiset resurssit voidaan palveluiden laadun ja tuottavuuden nousu aikaan saada.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Työ- ja elinkeinoministeriö pitää yhteentoimivuuden ja tietoarkkitehtuurin roolia keskeisenä asiakaslähtöisten palvelupolkujen rakentamisessa.
Yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva sääntely varmistaa kansallisen kilpailuneutraaliteetin toteutumisen, jolloin yksityiset ja julkiset toimijat ovat tasavertaisessa asemassa. Lain suhde maakuntalakiehdotukseen jää ehdotuksessa hieman epäselväksi. Lakiehdotuksen terminologia eroaa myös maakuntalakiehdotuksessa käytetyistä termeistä. Erityisterminologiaa /määritelmiä olisi syytä välttää, jos se ei ole aivan välttämätöntä. TEM:n mielestä sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottavuuden ja laadun parantumisen sekä innovaatioiden synnyn varmistamiseksi Maakuntalain 7§:ssä (Järjestämisvastuu) säädettyihin toimenpiteisiin, liittyen palveluiden järjestämiseen ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamiseen, tulee lisätä vastuu palveluiden tuottavuuden kehittämisestä, kustannustehokkuuden aikaansaamisesta sekä vertailusta muiden maakuntien palveluiden ja yksityisten palvelun tuottajien parhaisiin toimintatapoihin. TEM:n mielestä julkisen talouden kireä rahoitustilanne edellyttää erityistä huomiota kiinnitettävän näihin seikkoihin. Järjestämisvastuussa olevan tahon tulee edellyttää tuottamisvastuussa olevilta tahoilta tuottavuuden jatkuvaa kehittämistä ja kustannustehokkuuden osoittamista sekä valvoa niiden toteutumista.
Palvelustrategian (14§) ensisijaiseksi tavoitteeksi on asetettu määritellä se miten palvelut toteutetaan maakunnassa. Strategiassa tulee kuvata muun muassa se miten paljon palvelutuotannossa käytetään yksityisiä palvelun tuottajia. On hyvä että palvelustrategiassa edellytetään julkisten hankintojen käytön tehostamista innovaatioiden ja palveluidenvaikuttavuuden aikaansaamisessa. Näiden asioiden lisäksi palvelustrategiassa tulee erityisesti kuvata se kuinka maakunnan alueen sosiaali- ja terveyspalveluiden pidemmän aikavälin kehittäminen on tarkoitus toteuttaa.
Palvelustrategiassa tulisi tällöin kuvata olemassa olevat ja tulevat tarpeet sekä suunnitelmat palveluiden kehittämiseksi, minkälaista osaamista alueella on tällä hetkellä niin yksityisissä kuin julkisissa organisaatioissa, mitkä ovat puutteet osaamisessa, mihin suuntaan osaamista halutaan kehittää, minkälaista palvelun laatua ja sisältöä edellytetään kaikilta palvelun tuottajilta, missä ovat suurimmat kehittämisen haasteet sekä minkälaisia käytännön keinoja järjestäjä tulee ottamaan käyttöön tavoitteiden saavuttamiseksi.
Palveluja voidaan myös toteuttaa ja tuottaa monin eri tavoin. Näihin liittyvät mahdollisuudet kehittyvät nopeasti muun muassa digitalisaation ja tietotekniikan kehittymisen vuoksi. EIO:n mielestä on perusteltua edellyttää palvelustrategiassa erikseen arvio ja suunnitelma digitalisaation hyödyntämisestä maakunnan sosiaali- ja terveyspalveluiden laadun ja saatavuuden parantamiseksi.
Innovatiivisilla julkisilla hankinnoilla luodaan Suomeen edelläkävijämarkkinaa. Hyödyntämällä digitalisaation mahdollisuudet, ottamalla käyttöön viimeisin tutkimustieto ja teknologia sekä mahdollistamalla ainutlaatuisten

tietovarantojemme hyötykäyttö, varmistamme korkeatasoisen sosiaali- ja terveydenhuollon myös tulevaisuudessa. Kotimarkkinat voivat toimia kehitysympäristönä ja referenssinä uusille innovatiivisille ratkaisuille. Innovatiiviset julkiset hankinnat ovat tässä voimavara, jonka kautta voidaan luoda uutta työtä ja yritystoimintaa sekä vientiä.

SOTE-uudistus kuluttajanäkökulmasta

Valmistelun yhteydessä on tuotu esille, että kaikki perustuslain 19 §:ää toteuttavat, julkisesti rahoitetut SOTE-palvelut, ovat julkisia palveluita, vaikka tuottaja voi olla julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin palveluntuottaja. Tämä johtaisi käytännössä siihen, että jatkossa vain ns. aidosti yksityiset terveystalvelut olisivat kuluttajansuojalain (38/1978) piirissä. Valmistelua koskevissa keskusteluissa, muun muassa kuluttaja-asiaain neuvottelukunnassa, on nostettu esille, että asiakkaan suojan pitää olla käytännössä sama riippumatta palvelumuodosta. Asiasta onkin jatkovalmistelun yhteydessä hyvä käydä vielä keskustelua oikeusministeriön kanssa, joka vastaa kuluttajansuojalaista sekä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa, joka vastaa yleisesti kuluttajapolitiikasta.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

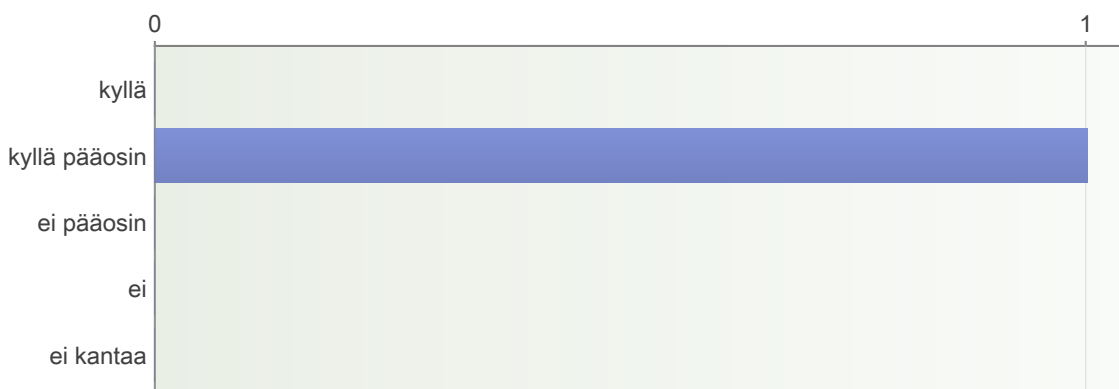
Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- TEM esittää, että 7 §:ään väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtäviin lisätään kohta ”tehdä maakuntaa sitovia sopimuksia rakennerahastohallinnon järjestämiseksi”. Perustelu: Lähtökohtana on, että kaikki 18 maakuntaa toimivat rakennerahastojen välittävinä toimieliminä. Maakuntien on kuitenkin mahdollista sopia keskenään välittävän toimielimen tehtävien keskittämisestä. Mahdolliset keskittämiset tulee vahvistaa erityislainsäädännössä. Tämän vuoksi on aikataulullisesti välttämätöntä, että väliaikaiselle valmistelutoimielimelle on säädetty toimivalta tehdä keskittämisiä koskevia maakuntaa sitovia sopimuksia.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

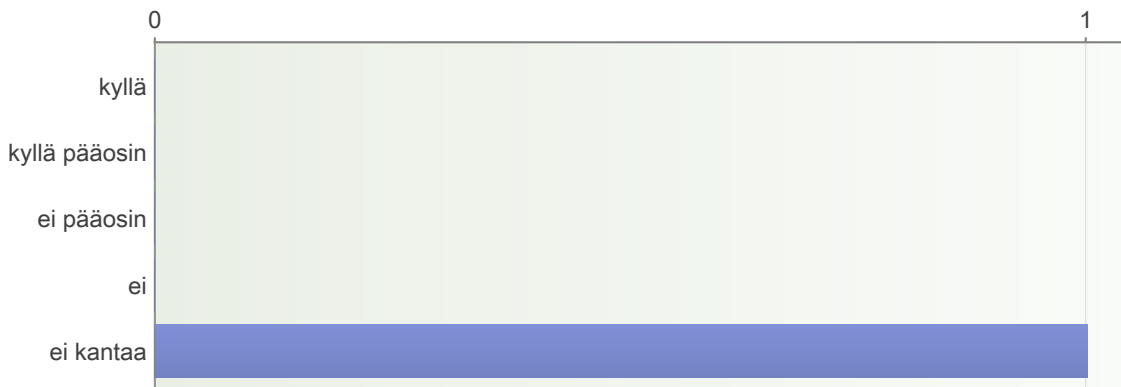
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

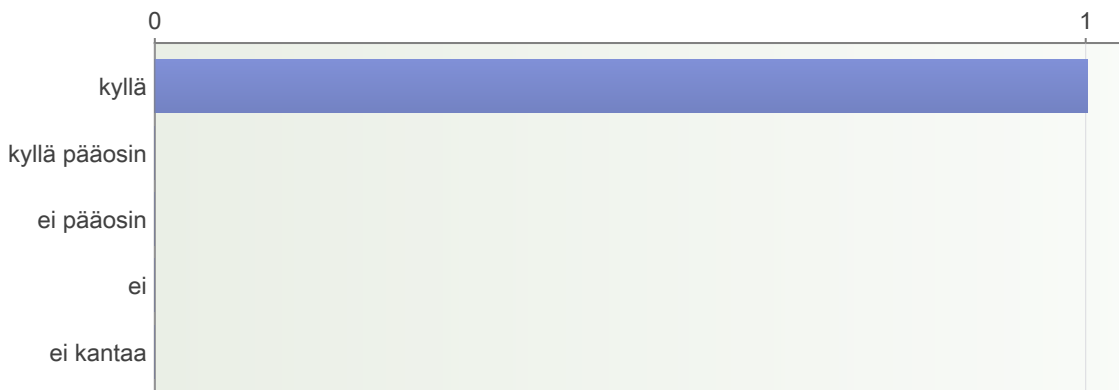
Avoimet vastaukset: ei kantaa

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Ei vastauksia.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

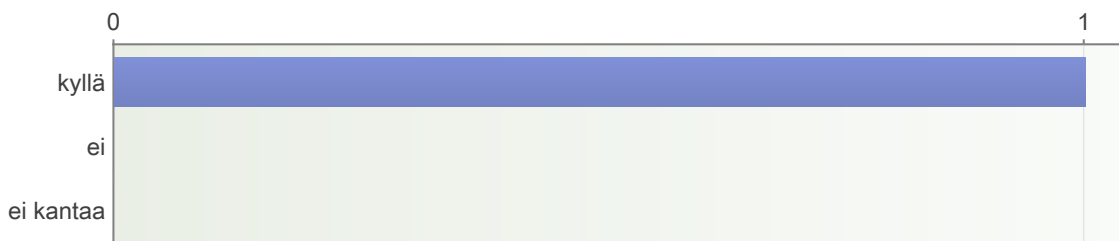
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Vastaajien määrä: 1

- EU:n valtioneuvoston päätöksen ja kilpailuneutraliteettiin liittyvät kommentit Lakiehdotuksen 4 luvussa säädetään omaisuusjärjestelyistä. Sääntelyssä ja sitä koskevassa täytäntöönpanossa tulee huomioida, ettei omaisuusjärjestelyissä monopolisoida tiloja ja laitteita vain julkisen sektorin yhtiöille, jotka kilpailevat yksityisten yritysten kanssa. Ylipäänsä, jos tilojen tai laitteiden siirto kohdistuu EU oikeuden mukaiseen taloudelliseen toimintaan, hinnoittelun tulee olla markkinaehtoista. Lakiehdotuksen 28 §:n perusteella valtio voi antaa vastavakuutta vaatimatta omavelkaisen takauksen veloille, jotka siirtyvät maakunnan vastattavaksi. EU:n valtioneuvoston päätöksen ja kansallisen kilpailuneutraliteettia koskevan sääntelyn soveltamisen kannalta lähtökohtana on, että tällainen ilman vastavakuutta annettava takaus ei saa liittyä taloudellisen toiminnan tukemiseen. Takaus ei siten saisi välillisestikään koitua maakunnan omistaman tuottajan eduksi, ellei sama etu ole myös muiden tuottajien saatavilla. Lakiehdotuksen 34 §:ssä säädetäisiin varainsiirtoerojärjestelyistä. Säännöksessä todetaan, että varainsiirtoeroa ei ole suoritettava kiinteistön tai arvopaperin luovutuksesta siirrettäessä kuntayhtymien 18 §:n 1 momentissa tarkoitetut varat momentin mukaisesti maakunnille, eikä maakuntien siirtäessä varat edelleen 31 §:n 1 momentissa tarkoitetulle tai sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n 2 momentissa tarkoitetulle osakeyhtiölle mainitun pykälän mukaisesti ennen 31 päivää joulukuuta 2020. Esitysluonnoksessa ei arvioida, voiko tällainen varainsiirtoerosta luopuminen olla EU:n valtioneuvoston päätöksen näkökulmasta valikoiva valtiontuki muihin vastaavassa asemassa oleviin toimijoihin verrattuna.

Voimaanpanolain luonnoksessa esitetään maakuntalain 16 luvussa tarkoitettujen valtakunnallisten maakuntien palvelukeskusten perustamiseksi valtion omistamien palvelukeskusten osakkeiden ja määräysvallan luovuttamista eräin poikkeuksin maakunnille määräaikaan mennessä.

Rikkoutumattoman jatkuvan julkisen palvelutuotannon näkökulmasta on keskeistä palvelujen toimintavarmuuden turvaaminen maakuntauudistuksen siirtymä-, käynnistys- ja toiminnan vakiinnuttamisvaiheissa. Valtakunnallisten palvelukeskusten - asiakaspalvelukeskusten, talous- ja henkilöstöhallinnon, digitalisaation ja ICT-palvelujen - tehtävien ohjauksen tavoitteena on liiketoiminta- ja asiakaslähtöisten, hallinnon ja viranomaisrajat ylittävien palvelukokonaisuuksien toteuttaminen jatkuvana palvelutuotantona.

Keskeistä on erilaisten hallintopalvelujen toimintavarmuus maakuntauudistuksen erivaiheissa. Tämän varmistamiseksi on kriittistä, että TEM ohjaa toimialueensa strategisen palvelukokonaisuuksien kuten kasvupalvelun, digitalisaation ja tietohallinnon kehittämistä sekä rakenerahastotoimintaa. Valtio voi osin turvata määräysvaltaansa palveluyhtiöiden yhtiöjärjestyksessä määriteltyjen erityisen äänivallan osakkeilla ja ICT-palvelukeskuksen osakkeiden osaomistamisella yhtiökokouksen päätösin. Edellä mainittu menettely voi osoittautua riittämättömäksi etenkin ajalla ennen toiminnan vakiinnuttamista.

Lakiesityksessä maakuntien palvelukeskusten tuottamisvastuulla olevien palvelujen yksinoikeuden siirtymäkauden esitetään kestävän enintään vuoden 2022 loppuun.

Siirtymäkauden pituus voi muodostua liian lyhyeksi niiden palveluiden osalta, joissa kansallisen palveluarkkitehtuurin ratkaisut asettaa velvoitteita yhteen toimivuuden näkökulmasta. Maakunnan tulee huolehtia oman toimialueensa tietoarkkitehtuuri ja varmistaa, että kansallisen palveluarkkitehtuurin ratkaisut ja palvelut otetaan täysimääräisesti käyttöön. MMM:n EU-maataloustuet ja TEM/rakenerahastot ovat molemmat maakunnille 'annettua pakottavaa kohdearkkitehtuuria', josta maakunnat tai niiden palvelukeskuksetkaan eivät voi itse päättää, sen enempää tieto- kuin toiminnallisesta tai järjestelmäarkkitehtuuristakaan. Nämä mainitut pitää kuvata maakunnille 'yhteensovitustehtävinä'; maakuntien on sopeutettava oma arkkitehtuurinsa pakottaviin kohdearkkitehtuureihin. Myös KAPA on yksi tällainen pakottava kohdearkkitehtuuri vastaavalla tavalla.

Onnistumisen edellytyksenä on tehtävien ja velvoitteiden asettaminen valtakunnallisesti yhteisten periaatteiden mukaisesti mm. kasvupalvelun järjestämiseen, kansalliseen ja maakuntien väliseen yhteistyöhön, tietojen yhteen toimivuuden ja yhteisten tietovarantojen käyttöön. Maakunnille ja palveluntuottajille jää liikkumavaraa toimintatavoissa ja palvelutuotannon ratkaisuissa sekä yhteensovitustehtävä pakottaville ohjaaville arkkitehtuureille (joita ovat esimerkiksi RR, MMM maatalous, KAPA, EU valtioneuvoston päätös yms).

Maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain voimaantulolain 40 §:ssä säädetään maakuntien palvelukeskusten hankinnoista kunnilta ja muita tuottajilta siirtymäkauden aikana. Maakuntien palvelukeskukset voisivat hankkia niiden tuottamisvastuulle kuuluvia palveluja kunnilta, kuntayhtymiltä ja tämän lain voimaan tullessa palveluja kunnille ja kuntayhtymille tuottavilta yksityisiltä tai julkisoikeudellisilta palvelujen tuottajilta ilman kilpailutusta vuodesta 2019 alkaen enintään vuoden 2022 loppuun saakka.

Lakiesityksen perustelujen mukaan valtakunnallisten palvelukeskusten perustamis- ja ylösajovaiheessa ne voisivat hankkia siirtymäkautena palveluja ja järjestelmiä kilpailuttamatta perustamisesta huolehtivalta julkisoikeudelliselta valtiotoimijalta (esim. Senaatti-kiinteistöt, Hansel Oy, Palkeet, Keha, Valtori, Haus Oy) ja muilta valtion konsernipalveluntuottajilta. Perustelujen mukaan menettely yksinkertaistaa ja nopeuttaa maakuntien valtakunnallisten palvelukeskusten perustamista sekä varmistaa palvelutoiminnan kannalta välttämättömien palveluiden saatavuuden siirtymäkautena. Julkisoikeudelliset palveluntuottajat julkisina hankintayksiköinä, kun oman tuotannon tueksi on hankittu palveluiden tuotannon tekijöitä kuten tavaroita, palveluja ja järjestelmiä markkinoilta, ovat joko itse tai valtion yhteishankintayksikön toimesta kilpailuttaneet hankinnat julkisista hankinnoista annetun lain mukaisin menettelyin. Edelleen lain perustelujen mukaan palvelukeskuksille kyse olisi vastaavasta mahdollisuudesta hankkia kilpailuttamatta palveluja valtion julkisoikeudellisilta palveluntuottajilta kuin ne voisivat hankkia kilpailuttamatta palveluja kunnilta, kuntayhtymiltä ja yksityisiltä yrityksiltä siirtymäkauden aikana.

Lain perusteluista on siten pääteltävissä, että tarkoituksena ei ole ollut tehdä varsinaisia suorahankintoja vaan ainoastaan siirtää voimassa olevat hankintasopimukset kunnilta ja muita hankintayksiköiltä maakuntien palvelukeskusten käyttöön. Tarkoituksena lienee myös ollut todeta, että maakunnat tulisivat siirtymävaiheessa valtion yhteishankintayksiköiden asiakkaisiksi ja ne hyödyntäisivät yhteishankintayksiköiden palveluja tai niiden kilpailuttamia puitejärjestelyjä hankintoja tehdessään.

Mikäli tämä on ollut tarkoitus, ehdotettua 40 §:n sanamuotoa ei voi pitää onnistuneena. Kuntien tehtävät siirtyvät maakunnille siten, että mm. voimassa olevat sopimukset siirtyvät kunnilta ehdotetun voimaantulolain 22 §:n mukaisesti maakunnille 1.1.2019 alkaen, joten voimassa olevien ja aikanaan kilpailutettujen sopimusvelvoitteiden siirrossa ei ole kyse suorahankinnasta.

Muilla osin maakuntien hankinnoissa on noudatettava EU:n hankintadirektiivien mukaisia järjestelyjä.

Parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä olevan uuden hankintalain (HE 108/2016) mukaisesti käytettävissä ovat joko 15 tai 16 §:ssä mainitut hankintajärjestelyt tai tässä tapauksessa ennemminkin yhteishankintayksikön käyttöä koskeva 20 ja 21 §. Jossain määrin ongelmallisena voidaan pitää kokonaan uusia hankintoja, jos käytettävän puitejärjestelyn kilpailuttamisen ehdot (ilmoitettu hankinnan volyymi ja asiakaskunta) merkittävästi poikkeavat yhteishankintayksikön aikanaan kilpailuttamasta järjestelystä. Yhteishankintayksikkö kuitenkin vastaa siitä, että sen kilpailuttamia sopimuksia käytetään hankintalain 20 §:n mukaisesti. TEM ehdottaa, että 40 § sanamuotoa ja perusteluja tarkennettaisiin siten, että sekaannuksen välttämiseksi suorahankinnan sijaan käytettäisiin siirtyvistä sopimuksista ja uusista hankinnoista edellä mainittuja ilmaisuja.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

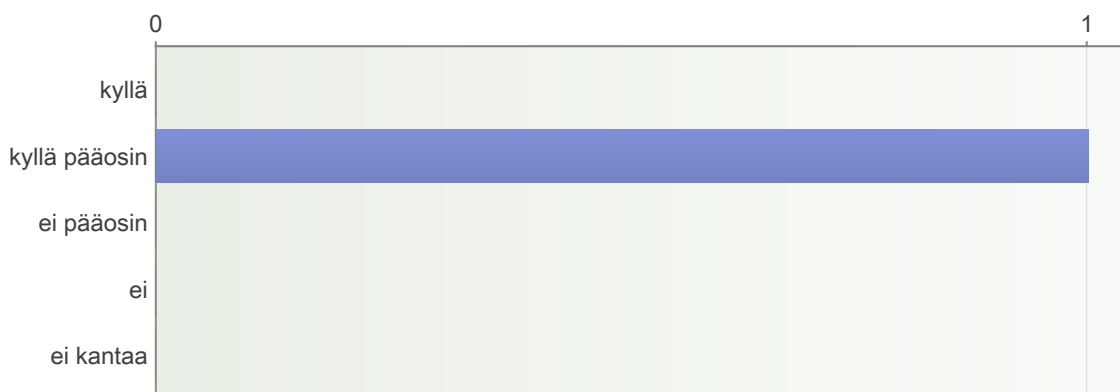
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

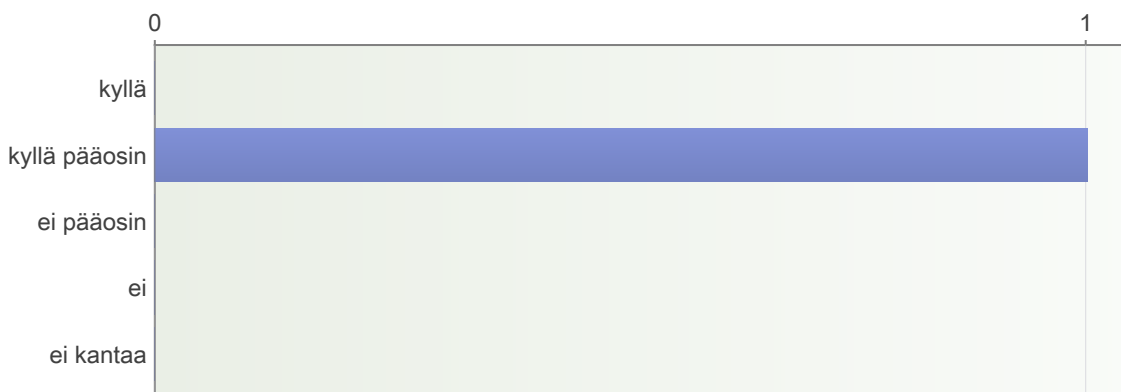
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Lisäksi maakunnan rakennerahastotehtävien hallinnointia varten osoitetaan työ- ja elinkeinoministeriöstä maakunnalle vuosittain rakennerahastojen teknistä tukea. Maakuntien välinen jakauma teknisen tuen määrästä eri maakunnissa määritellään etukäteen ja maakunnille osoitetaan ohjelmakauden 2014–2020 teknistä tukea vuosina 2019 ja 2020. Teknisen tuen lisäksi rakennerahastotehtäviä on hoidettu ELY-keskuksissa ja maakuntien liitoissa toimintamäärärahoilla. Rakennerahastoihin tarvittavat henkilöresurssit tulevissa maakunnissa tulee katsoa kokonaisuutena sekä selvittää se, minkä verran maakunta rahoittaa itse

rakenerahastojen hallinnointia ja kuinka suureksi maakunnan teknisen tuen tarve muodostuu teknisen tuen kehysten puitteissa. Rakenerahastojen välittävän toimielimen tehtäviä hoitavan organisaation on täytettävä yleisasetuksen (EU 1303/2013) liitteen XIII hyväksymisedellytykset. Nimeämisperusteena on asianmukainen henkilöstö välittävälle toimielimelle erityislainsäädännössä delegoitujen tehtävien hoitamiseksi.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Vastaajien määrä: 1

- Määrärahan yleiskatteellisuus on tärkeä maakunnan itsehallinnollisuuden periaate. Sote-tehtävien rahoitus muodostaa kuitenkin noin 90 % maakuntien rahoituksesta ja on toisaalta vaikeammin ennakoitava toteutuvien kustannusten osalta kuin muiden tehtävien rahoitus. Osana yleiskatteellisuutta tulisi voida varmistaa jokaisessa maakunnassa riittävät resurssit kasvupalveluun.

Rahoituslain 14 §:n muiden kuin sote-tehtävien rahoituskriteeri ”asukaskohtainen perushinta” on liian kapea-alainen ottaen huomioon maakuntiin siirtyvien tehtävien ja rahoituksen moninaisuuden. Rahoituskriteerien tulee perustua maakuntia kannustavaan ja palkitsevaan toimintaan. Rahoituskriteereihin esitetään lisättävän kasvuun, työllisyyteen ja yrittäjyyteen liittyviä kriteerejä .

Luku 2, erityisesti 3 § ja 4 §, poikkeuksena rakennerahasto-ohjelman rahoitus, josta säädetään esitetystä uudessa 15 §:ssä. Luku 5, poikkeuksena rakennerahasto-ohjelman rahoitus, josta säädetään esitetystä uudessa 15 §:ssä. Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee valtion talousarvion rakennerahasto-ohjelman rahoituksen osalta. TAI vaihtoehtoisesti 1 §:ssä todetaan, että rakennerahastoista säädetään erikseen esitetystä uudessa 15 §:ssä.

Maakuntien yleiskatteellisen rahoituksen ulkopuolella on voitava osoittaa erillisrahoitusta valtion ja suurten kaupunkien yhteistyöhön kasvusopimus- ja MAL-sopimusmenettelyssä. Sopimus menettely tunnustaa suurten kaupunkiseutujen merkityksen Suomen talouden ja alueiden vetureina sekä luo valtiolle ja suurille kaupungeille yhteistyön rakenteen ja prosessin.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Vastaajien määrä: 1

- TEM katsoo, että maakuntajakolakia koskevassa luonnoksessa esitetyt tavat (maakuntien yhdistyminen tai kunnan siirtäminen) maakuntajaon muuttamiseksi on esitetty pääsääntöisesti kattavasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Maakunnan todetaan lain 1 pykälässä muodostuvan yhtenäisestä alueesta, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden. Tämä on työ- ja elinkeinoministeriön ja erityisesti aluekehittämisen näkökulmasta kannatettava periaate, joskaan ei sellaisenaan yksiselitteinen. Toiminnallisuuden määritelmää on tarkemmin kuvattu lain perusteluissa, joissa todetaan alueiden yhtenäisyyden ja toiminnallisuuden perustuvan muun muassa asukkaiden asiointiin ja työssäkäyntiin alueella, yhteisiin yhteisöihin yhteistyöhön alueella ja alueellisiin palveluihin. Perusteluissa viitataan Suomen Ympäristökeskuksen laatimaan selvitykseen yhdyskuntarakenteen toiminnallisista alueista vuodelta 2012. Tämä työ perustuu osittain vanhentuneisiin aineistoihin, ja SYKE on syksyn 2016 aikana päivittämässä toiminnallisten alueiden kuvausta paikkatietopohjaisen ruutuaineiston perusteella osana VNK:n rahoittamaa TEAS-hanketta ”Toiminnalliset alueet ja kasvuvyöhykkeet Suomessa”. Työ painottuu menetelmäkehitykseen, mutta samalla hankkeessa syntyy kuvaus toiminnallisten alueiden nykytilasta eri hierarkiatasoilla. Tarkoituksena on, että tarkastelua päivitetäisiin jatkossa säännöllisin väliajoin. Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että tätä kehitteillä olevaa menetelmää hyödynnetään jatkossa toiminnallisuuden arvioinnissa maakuntajaon muutostilanteissa.

Lakiehdotuksen 5 §:ssä mainitut maakuntajaon muuttamisen edellytykset on määritelty riittävällä tavalla, mutta niiden arviointi jättää tilaa tulkinnoille. Kahden maakunnan yhdessä tekemän yhdistymisesityksen hyväksyminen valtioneuvostossa ilman maakuntajakoselvityksen toimittamista on maakuntien itsehallinnon mukainen menettelytapa.

Maakuntajakoselvitys voidaan pykälän 8 mukana määrätä toteutettavaksi joko VM:n, maakunnan tai kunnan, maakunnan äänioikeutettujen asukkaiden (vähintään 20 %) tai maakuntalaissa tarkoitetun arviointiryhmän esityksestä. Kansalaisvaikuttamisen ja demokratian näkökulmasta on myönteistä, että myös kansalaisilla on mahdollisuus tehdä aloite maakuntajakoselvityksen käynnistämiseksi.

Maakuntajaon päätöksenteon edellytyksistä säädettäisiin 10 pykälässä. Laissa mainittujen edellytysten täyttymisen lisäksi pykälän 2 momentissa todetaan yksiselitteisesti yhdistymistä koskevan päätöksen edellyttävän yhdistyvien maakuntien yhteistä esitystä tai yhdistyvien maakuntien valtuustoissa hyväksytyä maakuntajakoselvittäjän ehdotusta. Vastoin maakuntavaltuustoa voidaan päättää vain arviointimenettelyssä olleen maakunnan osalta. Tämä menettely ei ole hengeltään yhteensopiva pykälän 8 kanssa, joka mahdollistaa maakuntajakoselvityksen käynnistymisen myös yksittäisen kunnan tai kansalaisten aloitteesta. Mikäli em. perusteilla toteutettavaksi määrätty maakuntajakoselvitys päättyy siihen, että toiminnallisesti tai taloudellisesti perusteet kunnan siirtymiselle toiseen maakuntaan olisivat olemassa, voivat maakuntavaltuustot käytännössä estää kunnan siirtymisen toiseen maakuntaan perustelluista syistä huolimatta.

Lakiehdotuksen 6-10 pykälissä ei säädetä mitään muiden hallinnonalojen kuulemisesta/osallistumisesta maakuntajakoselvitykseen. TEM esittää, että maakuntajakoselvityksen määrittämisestä, toimittamisesta ja päätöksen valmistelun yhteydessä on kuultava myös niitä ministeriöitä, joiden tehtävien hoitoon maakuntajaon muutoksella olisi vaikutuksia.

Lakiluonnoksen 7 pykälässä säädettäisiin maakuntajaon muuttamista koskevan esityksen sisällöstä. Pykälä on sinänsä selkeä, mutta perusteluissa on tämän pykälän kohdalla viitattu maakunnan velvollisuuteen tiedottaa asian vireilläolosta. Asia on tärkeä, mutta asiayhteyttä lienee syytä tarkastella uudelleen koska nyt itse pykälän momenteissa ei viitata lainkaan tiedottamisvelvollisuuteen.

Mikäli 20 § tarkoittaa sitä, että yksittäinen maakunnan asukas voi hakea muutosta maakuntajakoon, TEM katsoo, että se voi aiheuttaa turhan pitkiä ja raskaita prosesseja.

TEM:n ehdotus säädösmuutokseksi:

10 §. Päätöksenteon edellytykset. Valtioneuvosto päättää valtiovarainministeriön esittelystä maakuntajaon muuttamisesta. Päätös voidaan tehdä, jos 5 §:ssä tarkoitetut maakuntajaon muuttamisen edellytykset täyttyvät. Maakunnan yhdistymistä koskevan päätös edellyttää lisäksi, että yhdistyminen perustuu yhdistyvien maakuntien yhteiseen esitykseen tai maakuntajakoselvittäjän ehdotukseen, joka on hyväksytty yhdistyvien maakuntien maakuntavaltuustoissa. Maakunnan arviointimenettelyssä olleen maakunnan yhdistymisestä

voidaan päättää maakuntajakoselvittäjän esityksestä maakuntavaltuuston vastustuksesta huolimatta. Maakunnan arviointimenettelyn edellytyksistä säädetään maakuntalain 110 §:ssä, ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (/) 19 §:ssä ja kasvupalveluiden järjestämisestä annetun lain (/) x §:ssä. Jos valtioneuvosto hylkää 2 momentissa tarkoitetun maakuntajakoselvittäjän esityksen maakuntien yhdistymisestä, valtioneuvoston tulee erityisesti perustella, miten maakunnan edellytykset järjestää asukkaiden palvelut turvataan. Valtiovarainministeriön on maakuntajaon muuttamista koskevaa päätöstä valmistellessaan kuultava niitä maakuntia ja kuntia, joita muutos koskee sekä niitä ministeriöitä, joiden toimialan tehtävien hoitamiseen muutos vaikuttaa. Lisäksi valtiovarainministeriön on sekä selvitettävä, miten muutos vaikuttaa valtion viranomaisten toimialuejakoon ja Euroopan unionin toiminnassa noudatettaviin aluejakoihin.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

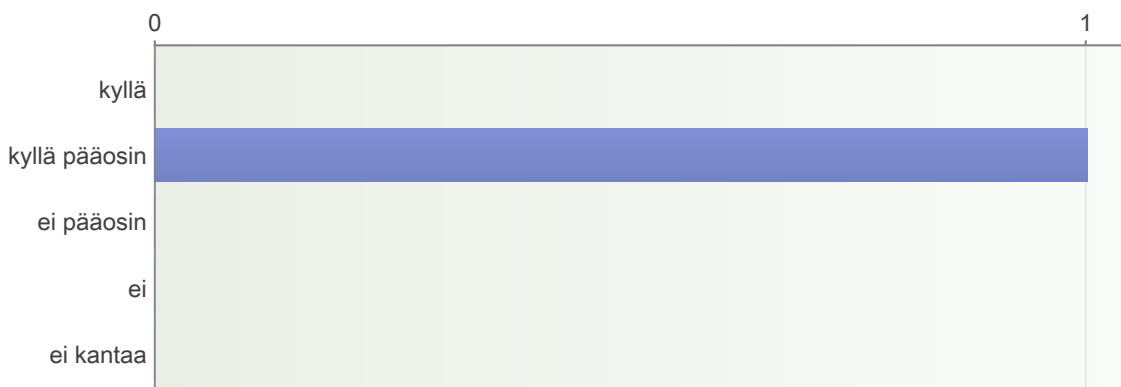
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperustaa positiivisena uudistuksena ja se kannustaa kuntia tekemään ennaltaehkäisevää työtä. Toimintaa ja tuloksia kuvaavien indikaattoreiden suuri määrä tosin vaikeuttaa kokonaisuuden hahmottamista. Perusteena on käytetty sitä, että harvoihin indikaattoreihin keskittyminen ohjaisi liikaa toimintaa. Toisaalta voidaan ajatella, että kuntien on joka tapauksessa käytettävissä olevien resurssien puitteissa tehtävä priorisointia sen suhteen, mitä toimenpiteitä tullaan toteuttamaan. Lisäksi, onko perusteltua että ennaltaehkäisevä työ on juuri kuntien vastuulla, kun ne eivät vastaa sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoituksesta? Kannustavuuden varmistamiseksi lisäosan tulee olla riittävän merkittävä. Valtionosuustehtävien laskennallisten kustannusten lisäksi kunnan valtionosuuden lisäosien määräytymisperusteita olisivat työttömyys, syrjäisyys, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä saamelaisten kotiseutualue. Millä perusteella työttömyys on otettu valtionosuuden määräytymisperusteeksi (edes lisäosan), kun kaikki työllisyyden hoitoon liittyvät tehtävät siirretään uudistuksessa maakunnan vastuulle? Vaikka työttömyys huomioidaan vain lisäosan määräytymisperusteena, olisi huomattavan paljon kuntia aktiiviseen elinvoimapolitiikkaan kannustavampaa, jos työllisyystilanne vaikuttaisi valtionosuuden määrääntymiseen työllisyysasteen tai nyt lisäosan määräytymisperusteista poistettavaksi esitettävän työpaikkaomavaraisuuden kautta. Nykyisen lain mukaista työpaikkaomavaraisuuden lisäosaa esitetään poistettavaksi ja korvattavaksi em. terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen lisäosalla. Perusteet tähän eivät käy ilmi lakiluonnoksen perusteluosasta. Voimassaolevan lain tapaan saaristoisuus säilyisi valtionosuusperusteena. Sinänsä on tärkeää, että haastavista olosuhteista johtuvaa mahdollista korkeampaa kustannustasoa kompensoidaan valtionosuusjärjestelmän kautta, mutta kun myös syrjäisyys tulee olemaan yksi valtionosuuden lisäosan määräytymisperusteista, olisi perusteltua selvittää mahdollisuutta luopua erillisestä saaristoisuuskriteeristä.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

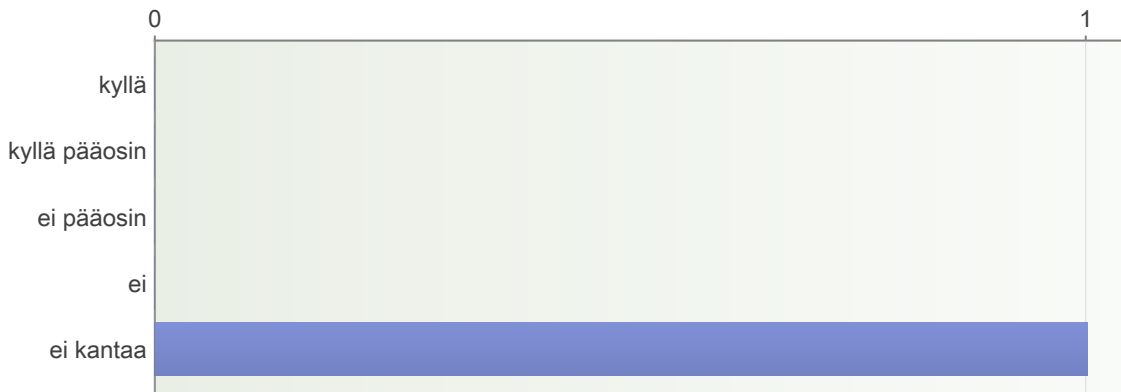
Vastaajien määrä: 1

- Kunnallisveron painoarvon pienentyessä kiinteistöveroä esitetään, nykyainsäädännöstä poiketen, otettavaksi huomioon valtionosuuksien tasauksessa 50 prosentin osalta. Muutoksen yhteydessä tulee huolellisesti arvioida, miten tämä vaikuttaa kuntien päätösvallassa olevan kiinteistöveron määrään. Onko riskinä, että kiinteistöveron potentiaalia kunnan verotulon lähteenä jää käyttämättä, jos sen määrä vaikuttaa kunnan valtionosuuteen sitä alentavasti?

34 § Korvaus opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä tuntuu tarpeettomalta pykälältä, mikäli kouluterveydenhuolto, psykologit ja kuraattorit siirtyvät uudistuksen yhteydessä maakuntiin?

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

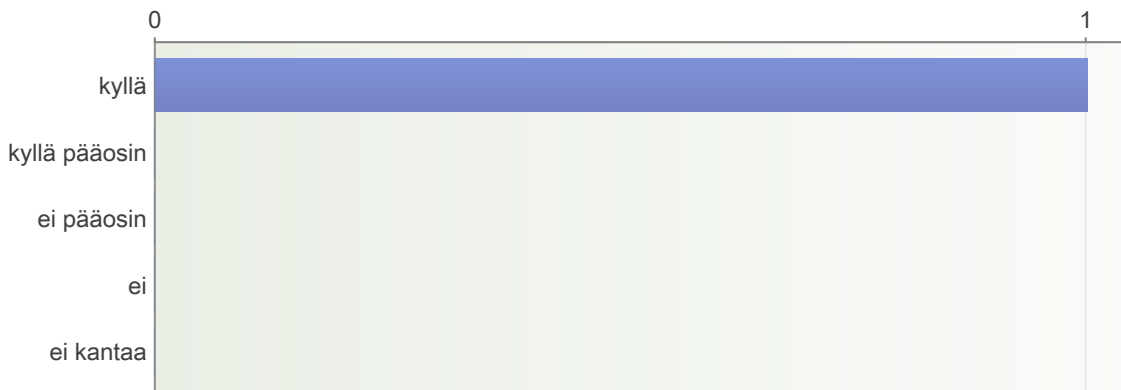
Avoimet vastaukset: ei kantaa

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Vastaajien määrä: 1

- TEM esittää kysymyksen liittyen voimaanpanolain 14 -15 §:iin: Lakiesityksessä ja HE perusteluissa on mainittu ainoastaan kunnista ja kuntayhtymistä siirtyvä henkilöstö. Missä on tarkoitus määritellä ELY-keskuksista ym. valtiolta siirtyvä henkilöstö vanhoina työntekijöinä?

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Aluekehittäminen
Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä säilyy uudistuksen jälkeenkin vastata alueiden kehittämisestä ja siihen liittyvästä yhteensovittamisesta sekä aluekehittämiss päätöksen ja kansallisten rakennerahasto-ohjelmien valmistelusta yhteistyössä ministeriöiden, maakuntien ja muiden alueiden kehittämisen tai ohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Tehtävien hoitamiseen jatkossa uudella tavalla vuorovaikutteisesti edellyttävät maakuntien itsehallinnollinen asema ja rahoituksen osoittaminen niille yhtenä kokonaisuutena (pl. rakennerahastot) sekä valtion aluehallinnon tulohajautuksen loppuminen ja TEM:n koordinoititehtävän poistuminen siinä.
Rakennerahastot
Maakunnille säädettävästä itsehallinnollisesta asemasta riippumatta uudistuksesta ei aiheudu muutoksia TEM:n asemaan ja yleisasetuksen (EU) 1303/2013 art. 125-126 perustuviin tehtäviin rakennerahastojen ohjelmakauden 2014-2020 hallinto- ja toimitusviranomaisena. Yleisasetuksen 123 art. perustuva rakennerahastojen välittävien toimielinten nimeäminen on tehtävä uudestaan. Hallinto- ja valvontajärjestelmä on kuvattava uudestaan ja tarkastusviranomaisen (VM / VVC) on arvioitava se. Vaikutuksista valtion talouteen voidaan todeta, että Suomen saatavia komissiolta voidaan hakea maksupyynnöllä vasta kun viranomaisten nimeäminen on tehty.
Maakuntalain ja sen voimaanpanolain mukaan kuntien sote-henkilöstö siirtyy maakuntiin vanhoina työntekijöinä liikkeenluovutuksen periaatteella. Muista maakuntien liittojen tai ELY-keskusten työntekijöistä ei voimaanpanolain 14-15 §:ssä ole mitään mainintaa. Voimaanpanolain 7 §:n perusteella väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävänä on selvittää maakunnille siirtyvä henkilöstö ja valmistella maakuntavaltuustolle ehdotukset henkilöstön siirtosuunnitelmaksi ja –sopimuksiksi. Rakennerahastojen välittävän toimielimen

tehtävien hoitamisen näkökulmasta nykyisten maakunnan liittojen ja ELY-keskusten henkilöstön asema jää lakiehdotuksen mukaan liian väljäksi. Välittävän toimielimen on täytettävä yleisasetuksen liitteen XIII mukaiset viranomaisten nimeämisperusteet, joiden mukaan välittävällä toimielimellä on oltava muun muassa riittävät henkilöresurssit ja riittävä osaaminen kaikkiin välittävän toimielimen tehtäviin. Kyseisen nimeämisperusteiden toteutumisesta ei ole lakiehdotusten perusteella mahdollista varmistua.

ELY-keskukset

Uudistuksessa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluvat viisitoista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta, viisitoista työ- ja elinkeinotoimistoa sekä niiden kehittämis- ja hallintokeskus lakkautettaisiin, ja niiden tehtävät siirrettäisiin kahdeksalletoista maakunnalle, perustettavaan LUOVA-virastolle tai liikenteen turvallisuusvirasto Trafille.

HE:ssä tulisi tarkastella vielä seuraavia vaikutuksia: - Taloudelliset vaikutukset (kotitaloudet, yritykset, kansantalous ja julkinen talous) Ei liene vaikutusta kotitalouksien asemaan eikä eri väestöryhmien asemaan.

Toivotaan myönteisiä vaikutuksia julkisen talouden hallintaan, mutta voi myös lisätä etenkin tietojärjestelmäkustannuksia. Uudistus sisältää myös valtiolta siirtyvässä tehtävissä henkilö- ja yritysasiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun haasteita, kun maakunnat jatkossa järjestävät ja suuntaavat palveluitaan itsehallintonsa piirissä. Uudistuksella ei pitäisi olla kielteisiä vaikutuksia eikä maakunnallisia rajoja luovaa vaikutusta yritysten kasvulle tai työvoiman liikkuvuudelle.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla aluehallinto loppuu kokonaan tällä uudistuksella. Aluehallinnolla on väistämättä vaikutusta työ- ja elinkeinoministeriöön, jossa aluehallinnon nykymuotoiset ohjaustehtävät (ELY-keskusten ja kehittämis- ja hallintokeskuksen tulosohjaus) loppuvat. Toisaalta työ- ja elinkeinoministeriöllä kuten muillakin ELY-keskuksia tällä hetkellä ohjaavilla ministeriöillä lienee jatkossa tarvetta säätää nykyistä tarkemmin lailla joistakin maakuntien tehtävistä tulosohjauksen puuttuessa yritysten ja luonnollisten henkilöiden yhdenvertaisuuden ja palveluiden tasalaatuisuuden varmistamiseksi. Myös maakuntien liitot lakkautetaan, kuntien lakisäätöiset tehtävät supistuvat ja muuttuvat oleellisesti ja viranomaisyhteistyöhön tulevat uusina voimakkaina toimijoina maakunnat (merkittävät budjettivarojen käyttäjiä, laaja tehtäväala), koko viranomaisyhteistyön kenttä on myllerryksessä. ELY-keskusten ja TE-toimistojen nykyiset tehtävät on järjestetty viiteentoista ELY-keskukseen ja valtionavustusten ja tukien maksatustehtävien osalta kehittämis- ja hallintokeskukseen. Käytännössä erityisesti ELY-keskusten elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualueen tehtävät ovat pitkälle keskitetty neljään ELY-keskukseen (yritysrahoitustehtävät, tukien valvonta).

ELY-keskuksen ympäristötehtävien siirtäminen LUOVA-virastoon yhdistää ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat –vastuualueen tehtävät nykyisten aluehallintovirastojen ympäristölupapuoleen, jolloin luvitus ja valvonta ohjautuvat saman valtakunnallisen viraston käsiin. - Ympäristövaikutukset Hallinnollisella muutoksella ei suoria ympäristövaikutuksia – vaikutuksia ympäristöhallintoon kylläkin.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset (kansalaisten asema ja toiminta yhteiskunnassa/ sosiaaliset ja terveysvaikutukset/ vaikutukset ja työllisyyteen ja työelämään/ rikosentorjuntaan ja turvallisuuteen/aluekehitysvaikutukset/tietoyhteiskuntavaikutukset) Kaikkien nykymuotoisten palveluiden ylläpitäminen valtiolta siirtyvillä resursseilla ei ole tarkoituksenmukaista eikä mahdollista. Valtiolta siirtyvien tehtävien hoitamista koottuina on tarkoitus jatkaa lakisäätöisesti tienpidon hankinnoissa, kalataloudessa ja poronhoidossa. Nämä tehtävät keskitetään yhden tai muutaman maakunnan hoidettavaksi. Eräitä nykyisiä valtion keskitettyjä tehtäviä myös puretaan, ja ne hoidetaan jatkossa kaikissa 18:ssa maakunnassa, elleivät maakunnat myöhemmin keskenään sovi tehtävien kokoamisesta Euroopan unionin rakennerahastoja, elinkeinoasioita sekä yritystukia koskeissa asioissa. Maakuntien itsehallinnon ohjaaminen tapahtuu pääsääntöisesti lainsäädännöllä, mistä syystä esimerkiksi tästä asiasta säädettäneen jatkossa entistä tarkemmin. Maakuntien itsehallinnolla ei sinänsä olisi aluekehitysvaikutuksia. Myönteisiä aluekehitysvaikutuksia (työllisyyttä, investointeja, yritysten kasvua ja kansainvälistymistä jne.) tavoitellaan työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteilla olevassa kasvupalvelua ja aluekehitysjärjestelmää koskevassa uudistuksessa. Maakuntien itsehallinto voi kuitenkin vaikuttaa siten, että alueelliset ominaispiirteet vahvistuvat, alueille syntyy aikaisempaa erilaisempia vahvuuksia, yrityksiä, toimialoja ja työvoiman tarvetta ja näiden kautta aikaisempaa erilaisempaa työvoimaa.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Nykyisten maakuntien ja maakuntakeskusten olosuhteissa ja voimavaroissa on suuria eroja. Alueiden väliset erot ovat näyttävät tilastojen valossa olevan pikemmin kasvussa kuin tasoittumassa. Alueiden välisiä olosuhde-eroja voidaan lieventää tarjoamalla erikokoisille alueille kansallisen politiikan keskeisten kehittämistoimenpiteiden paikallista tai alueellista räätälöintiä. BKT:stä lähes 74 % muodostuu ja tutkimus- ja tuotekehitysmenoista, noin 90 % käytetään 14 suurimmalla kaupunkiseudulla. Kaupunkialueiden kasvu jatkuu väestöennusteiden mukaan tulevaisuudessakin. Ennusteissa 14 suurimman kaupunkiseudun väestö kasvaa noin 485 000 hengellä vuoteen 2040 mennessä, josta yksin Helsingin seudun ennakoidaan kasvavan noin 300 000 hengellä. Koko maan intressien mukaista on, että tulevien itsehallintoalueiden kaupunkiseutujen erityispiirteet ja asema huomioidaan ennakoivasti ja tulevaisuuslähtöisesti maakuntauudistuksessa. Maakunnista Kainuu, Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Etelä-Savo ja Etelä-Pohjanmaa kärsivät muita enemmän negatiivisesta väestökehityksestä. BKT/asukas on Kainuun, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Pohjanmaan alueilla muita alueita alhaisempi. Mainituilla alueilla asuu noin 16 % väestöstä ja BKT muodostuminen noin 13 % koko maan arvosta. Lakisääteisistä tehtävistä suoriutuminen tulee olemaan haasteellisinta näillä maakunnilla.

Välittävän toimielimen tehtävät annetaan lähtökohtaisesti kaikille maakunnille, koska rakennerahastot ovat osa kasvupalveluita ja niillä on kiinteä yhteys alueen elinvoimaan. Maakunnan vastuulla on huolehtia siitä, että sillä on riittävät resurssit ja osaaminen kaikkiin välittävän toimielimen tehtäviin. Maakunnat voivat halutessaan sopia yhteistyöstä ja keskinäisestä työnjaosta resurssien varmistamiseksi. Mahdollisista välittävän toimielimen tehtävien kokoamisista säädetään erityislainsäädännössä. Välittävän toimielimen tehtäviä hoitavan organisaation on täytettävä yleisasetuksen (EU 1303/2013) liitteen XIII hyväksymisedellytykset. Nimeämisperusteena on asianmukainen henkilöstö välittävälle toimielimelle erityislainsäädännössä delegoitujen tehtävien hoitamiseksi. Rakennerahastoihin tarvittavat henkilöresurssit tulevissa maakunnissa tulee katsoa kokonaisuutena sekä selvittää se, minkä verran maakunta rahoittaa itse rakennerahastojen hallinnointia ja kuinka suureksi maakunnan teknisen tuen tarve muodostuu teknisen tuen kehysten puitteissa. Maakuntien välinen jakauma teknisen tuen määrästä eri maakunnissa määritellään etukäteen ja maakunnille osoitetaan ohjelmakauden 2014–2020 teknistä tukea vuosina 2019 ja 2020. Teknisen tuen lisäksi rakennerahastotehtäviä on hoidettu ELY-keskuksissa ja maakuntien liitoissa toimintamenomäärärahoilla.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Ei vastauksia.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntalaki

Lakiehdotuksen 15 luku sääntelee maakunnan toimintaa kilpailutilanteessa markkinoilla. Säännökset ovat sisällöltään pitkälti samanlaiset kuin voimassa olevan kuntalain (410/2015) 15 luvun säännökset.

Maakuntalakiehdotukseen ei ole kuitenkaan sisällytetty kuntalain 130 §:ää vastaavaa säännöstä maakunnan kiinteistön luovutuksen tai vuokrasopimuksen markkinaehtoisuuden määrittelystä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uuden valtiontuen käsitettä koskevan tiedonannon (2016/C262/01) mukainen menettelysäännös kiinteistön luovutuksen tai vuokrasopimuksen markkinaehtoisuuden varmistamiseksi.

Lakiehdotuksen 9 §:ssä on säädetty, että ”Maakunnan tulee varmistaa, että sen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavalla palvelulaitoksella sekä palveluja tuottavilla yrityksillä, yhteisöillä ja säätiöillä on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia palveluiden tuottamisesta.” lukuun 2. tulee lisätä myös maakunnan velvollisuus huolehtia siitä, että maakunnalla on olemassa riittävä henkilöstö ja riittävä osaaminen sen vastuulla olevien tehtävien hoitamiseksi.

Ehdotus tehtävien uudeksi järjestykseksi

6 § Maakunnan tehtäväalat

Maakunta hoitaa sille lailla säädettyjä tehtäviä seuraavilla tehtäväaloilla:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi [nyt kohdat 1 ja 4]
- 2) kasvupalvelujen ja aluekehittämismääräyksien tehtävät, joita ovat alueen, sen elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen ja työelämän kehittäminen ja rahoittaminen, näihin liittyvä koulutus ja osaamisen kehittäminen, kulttuurin edistäminen, yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen; [nyt kohta 9]
- 3) maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus sekä kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen; [nyt kohdat 11 ja 12]
- 4) liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö sekä toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun; [nyt kohta 14]
- 5) maatalous ja maaseudun kehittäminen; [nyt kohta 6]
- 6) kalatalous ja vesitalous sekä vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistöiden toteuttamisesta; [nyt kohdat 8 ja 19]
- 7) vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu; [nyt kohta 20]
- 8) yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan kuuluva alueellinen varautuminen; [nyt kohta 22]

[Näiden kohtien 9 – 22 tarkkuustaso on aivan eri luokkaa kuin yllä olevien tehtävien, nämä alla olevat pitää oikeastaan tiivistää tai laittaa jotenkin omaksi momentikseen, jossa olisi jokin johdanto siihen, miksi näistä

säädetään tällaisina yksittäisinä tehtävinä]

- 9) sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntija-tuki kunnille ja ehkäisevät palvelut; [nyt kohta 2]
- 10) terveydensuojelu, tupakkavalvonta, elintarvikevalvonta sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta ja eläinlääkäripalvelut [nyt kohta 5] (ympäristöterveydenhuolto);
- 11) alueellinen alkoholihallinto; [nyt kohta 3]
- 12) maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta; [nyt kohta 7]
- 13) alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu; [nyt kohta 10]
- 14) kulttuuriympäristön hoito;
- 15) yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustustehtävät; [nyt kohta 15]
- 16) alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät; [nyt kohta 16]
- 17) maakunnallisen identiteetin edistäminen alueella yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa; [nyt kohta 17]
- 18) kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista; [nyt kohta 18]
- 19) ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen; [nyt kohta 19]
- 20) maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen järjestäminen sekä poronhoitajien sijaisavun kustannusten korvaaminen; [nyt kohta 23]
- 21) alueelliset romanasiaian neuvottelukuntia ja romanasioita koskevat tehtävät; [nyt kohta 24]
- 22) yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen; [nyt kohta 25]

Maakunta voi lisäksi hoitaa:

- 1) liikennepalveluiden maakunnallista kehittämistä ja järjestämistä sekä julkisen henkilöliikenteen suunnittelua ja järjestämistä samoin kuin sitä koskevia valtionavustustehtäviä, lukuun ottamatta toimintaa liikennekaaren IV osan 1 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen kunnallisten ja seudullisten viranomaisten toimialueella, näiden alueiden liikenteen suunnittelua ja järjestämistä, sekä raideliikennettä;
- 2) saariston yhteysalusliikenteen suunnittelua ja järjestämistä sekä sitä koskevia valtionavustustehtäviä;
- 3) maakunnan ja sen alueen kaikkien kuntien tekemällä sopimuksella maakunnan hoidettavaksi kunnista siirretyt, maakunnan 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäväaloihin liittyvät tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat osoittaneet maakunnalle rahoituksen;
- 4) maakunnan ja sen alueen kaikkien kuntien tekemällä sopimuksella maakunnan hoidettavaksi kunnista siirretyt rakennusvalvonnan järjestämisen tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat osoittaneet maakunnalle rahoituksen;
- 5) maakunnan tehtäviin liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä;
- 6) muita sille erikseen säädettyjä tehtäviä.

Maakuntien on hoidettava tehtäviään yhteistoiminnassa ja maakunnalle kootusti siten kuin siitä laissa säädetään. Maakuntien sopimukseen perustuvasta yhteistoiminnasta säädetään 8 luvussa.

Voimaanpanolaki

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää ehdotetun maakuntalain 6 §:n 1 momentissa olevaan luetteloon ”maakunnan tehtäväalat” lisättäväksi ”vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät valvontatehtävät”. Kyse on ensisijassa pelastusviranomaisille vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa lain (390/2005) kuuluvista tehtävistä. Mainittu laki kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle. Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005, jäljempänä

kemikaaliturvallisuuslaki) pelastusviranomaisille säädetyt tehtävät ovat keskeinen osa pelastusviranomaisen tehtävää. Maakunnan tehtävänä onkin perusteltua huomioida nimenomaisesti pelastusviranomaisen kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) ja sen nojalla annettujen säädösten mukaiset valvontatehtävät. Kemikaaliturvallisuuslainsäädännössä säädetään vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista, siirrosta sekä säilytyksestä; räjähteille asetettavista vaatimuksista sekä räjähteiden valmistuksesta, maahantuonnista, käytöstä, siirrosta, kaupasta, luovutuksesta, hallussapidosta, varastoinnista, säilytyksestä ja hävittämisestä; näille laitteille ja laitteistoille asetettavista vaatimuksista ja niiden vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyvistä toimenpiteistä; laitteiden ja laitteistojen asennukseen ja huoltoon liittyvistä vaatimuksista sekä muista vahinkojen estämiseksi tarvittavista toimenpiteistä; pölyjen aiheuttaman räjähdysvaaran ehkäisemiseksi tarvittavista toimenpiteistä vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin sekä räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin yhteydessä. Pelastusviranomaisten valvontatehtävästä kemikaaliturvallisuuslaissa säädetään kemikaaliturvallisuuslain 115 §:ssä.

Pelastusviranomaiset valvovat kemikaaliturvallisuuslain noudattamista, kun on kyse vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tai säilytyksestä, jollei toiminta ole osa 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua toiminnallista kokonaisuutta, jolloin sen valvonta kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle; yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen ilotulitteiden ja vähäistä vaaraa aiheuttavien muiden pyroteknisten tuotteiden varastoinnista kaupan yhteydessä tai niiden luovutuksesta yksityiseen kulutukseen; sekä räjähteiden ja vaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena 81 §:ssä mainituissa tilaisuuksissa.

Pelastusviranomaisen (KemTurvLaki § 6 kohta 21: pelastuslaissa tarkoitettu alueen pelastustoimen pelastusviranomaisen) valvoo kemikaalien käsittelyä, varastointia ja säilyttämistä, niihin liittyviä ilmoitus- ja hallintomenettelyjä sekä valvontaa silloin, kun kemikaalien määrät ovat vähäisiä. Tukesin valvontakohderekisterin mukaan ilmoituksenvaraisia kohteita on tällä hetkellä 6329 kpl. Sen lisäksi valvontaan kuuluu myös ns. ei-ilmoituksenvaraiset kemikaalikohteet. Jako toiminnan kuulumisesta laajamittaiseen tai vähäiseen perustuu valvonta-asetuksen (685/2015) mukaisesti kemikaalin vaaraluokitukseen ja niiden määriin. Jakeluaseman sekä vähittäismyymälän tai kauppakeskuksen harjoittama vaarallisten kemikaalien varastointi on aina vähäistä. Lisäksi pelastusviranomaisen hoitaa kemikaaliturvallisuuslain nojalla räjähteisiin liittyviä tehtäviä. Valmistelee päätökset ilotulitteiden käytöstä (ei uutena vuotena). Valmistelee päätökset ilmoituksista räjähteiden tai vaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena. Käsittelee ilmoitukset yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen ilotulitteiden ja vähäistä vaaraa aiheuttavien muiden pyroteknisten tuotteiden varastoinnista kaupan yhteydessä.

Pelastusviranomaiselle kuuluu myös ilotulitteiden ja muiden pyroteknisten tuotteiden varastoinnin ja myynnin valvonta kaupan yhteydessä. Lisäksi pelastusviranomaisen hoitaa räjähteiden tilapäisen varastoinnin tarkastukset (räjähteiden tilapäisen varastoinnin kohteita on vuodessa käsittelyssä maksimissaan kymmenen kappaletta). Koska kemikaaliturvallisuuslain soveltamisala on laaja ja valvottavia kohteita on paljon. Kemikaaliturvallisuuslain valvonnassa pelastusviranomaisen toimintaa ohjeistaa ja yhtenäistää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes kemikaaliturvallisuuslain 11 6 §:n mukaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki

Muutosehdotus 22 §:n (järjestäminen ja maakunnan oman palvelutuotannon erottaminen) yksityiskohtaisiin perusteluihin Nykyinen muotoilu: ”Maakunnan palvelulaitos ja sen tytäryhteisöt muodostavat palvelulaitoskonsernin. Sitä olisi tarkoitus johtaa yhtenä kokonaisuutena siten, että palveluintegraatio voi toteutua. EU:n valtioneuvoston edellyttämällä tavalla konsernissa on kuitenkin pystyttävä pitämään kirjaa laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvan toiminnan tuotoista ja kuluista sekä varoista ja veloista omana kokonaisuutenaan.” Esitys uudeksi muotoiluksi (muutos kursivilla)

”Maakunnan palvelulaitos ja sen tytäryhteisöt muodostavat palvelulaitoskonsernin. Sitä olisi tarkoitus johtaa yhtenä kokonaisuutena siten, että palveluintegraatio voi toteutua. EU:n valtioneuvoston edellyttämällä tavalla Ristiinsubvention välttämiseksi konsernissa on kuitenkin pystyttävä eriyttämään kirjanpito pitämään kirjaa laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvan toiminnan tuotoista ja kuluista sekä varoista ja veloista omana kokonaisuutenaan.”

Tätä edellyttävät sekä kansallinen kilpailuneutraaliteettisääntely että EU:n valtiontukisääntely. 55-56 §:issä säädetään häiriötiloihin ja poikkeusoloihin varautumisesta sekä toimivallasta häiriötilanteissa Maakunnan varautumisvastuun lisäksi lakiehdotuksen 56 §:n 2 momentissa on todettu, että varautumisessa on varmistettava palvelujen jatkuvuuden turvaaminen myös silloin, kun palveluja tuotetaan hankkimalla niitä yksityisiltä palvelujen tuottajilta tai palvelusetelillä. Nykytilan ongelmana on, ettei palveluntuottajilla ole varautumis- ja jatkuvuudenhallintavelvoitetta ja tehtyihin sopimuksiin on vain harvoin sisällytetty tällainen varautumisvelvoite. TEM:n mielestä lakiehdotuksessa todettu yksityisiä palveluntuottajia koskeva varautumisvelvoite ei ole riittävä. Valmisteilla on iso rakenteellinen muutos, jossa maakunnan perustamien julkisten yhtiöiden rinnalla toimii samoja palveluita tuottavia yksityisiä yrityksiä. Tämä tuo haasteita myös varautumisen varmistamiseksi, joka on usein suunnitelmallista pitkäjänteistä työtä. Asiasta pitäisi säätää lain tasolla. Lain 56 §:ssä tulee nimenomaisesti säätää, mitä palveluntuottajilta odotetaan ja että varautumissuunnittelun, henkilöstön varaamisen ja harjoittelun on kuuluttava erikseen määritellyllä resurssimäärällä palveluntuottajan palvelukokonaisuuteen. Viranomaisen tulee myös voida tarkistaa suunnitelmien olemassaolon ja sisällön. Lain perusteluissa tai asetuksella voitaisiin tarkemmin säätää, mitä em. harjoittelu käytännössä tarkoittaa. Vastaavatyypistä sääntelyä on esimerkiksi käytetty kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 7 §:ssä, jossa on säädetty eräille palveluyrityksille velvollisuus laatia turvallisuusasiakirja, jota Tukes valvoo. Varautumisvelvoite voitaisiin sisällyttää myös palvelujen laatua koskevaan sääntelyyn.

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut myös lakiehdotuksen sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta. Tätä lakiluonnosta ei kuitenkaan ole otettu osaksi nyt lausunnolla olevaa sote- ja maakuntauudistuksen lakipakettia. SOTE-palveluiden tuottamista koskevassa lakiluonnoksessa ehdotetaan, että palvelun tuottajan on annettava tuottajaksi rekisteröintiä varten myös suunnitelma valmius- ja jatkuvuudenhallintasuunnitelmien laatimisesta kriisi- ja häiriötilanteiden varalta. Tämä on sinänsä kannatettava ehdotus. Eri laeissa olevien vaatimusten tulisi muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. SOTE järjestämislain 56 §:n perusteluissa ei tällä hetkellä vielä esimerkiksi mainita em. sosiaali- ja terveystalouden tuottamista koskevaan lakiin ehdotettavaa sääntelyä. SOTE valinnanvapautta koskevan lainvalmistelun yhteydessä voi tulla esille muitakin palvelun toteuttamismuotoja kuin nyt 56 §:n 2 momentissa mainitut hankinnat yksityisiltä palveluntuottajilta ja palveluseteli. Tämä olisi myös huomioitava lain jatkovalmistelussa.

Rahoituslaki

Luku 4 Uusi 15 § Rakennerahasto-ohjelman rahoitus ”Työ- ja elinkeinoministeriö osoittaa rakennerahastojen välittävänä toimielimenä toimivalle maakunnalle (myöntämisvaltuutena) EU- ja vastaavaa valtion rahoitusosuutta kunkin varainhoitovuoden alussa käytettäväksi rakennerahasto-ohjelman sekä maakuntaohjelman mukaisiin hankkeisiin. Maakuntien välisistä jakosuhteista sovitaan kunkin ohjelmakauden alussa. Rakennerahasto-ohjelman vuosittainen rahoitus maakunnassa sisältyy omana osanaan julkisen talouden suunnitelman maakuntataloutta koskevaan osioon (maakuntalaki 11 §) sekä maakunnan talousarvion ja -suunnitelmaan (maakuntalaki 103 §). Erityislainsäädännössä tai valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin maakunnan rakennerahastoja koskevasta rahoitussuunnitelmasta. Maakunta rahoittaa rakennerahastojen hallintotehtäviä valtionosuuksista siltä osin, kuin tehtäviä tulee hoitaa käytettävissä olevan rakennerahastojen teknisen tuen lisäksi. (Arviomäärärahaan kohdistuvat) Maksatukset tehdään keskitetysti työ- ja elinkeinoministeriöstä Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen kautta automaattisella maksatustoiminnolla.”